

Білаш С.М., Проніна О.М., Коптев М.М.,
Пирог-Заказникова А.В., Коваль Я.В.

СПЛАНХНОЛОГІЯ. ЦЕНТРАЛЬНА НЕРВОВА СИСТЕМА І ОРГАНИ ЧУТТЯ

*Навчально-методичний посібник із дисципліни «Анатомія людини»
для студентів II курсу стоматологічного факультету
із нормативним терміном навчання*

**Міністерство охорони здоров'я України
Українська медична стоматологічна академія**

**Білаш С.М., Проніна О.М., Коптев М.М.,
Пирог-Заказникова А.В., Коваль Я.В.**

Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття

**Навчально-методичний посібник
із дисципліни «Анатомія людини»
для студентів II курсу стоматологічного факультету
із нормативним терміном навчання**

Рекомендовано Вченою радою Української медичної стоматологічної академії як навчально-методичний посібник для студентів з нормативним терміном навчання – здобувачів вищої освіти ступеня магістра, які навчаються за спеціальністю 221 «Стоматологія» у закладах вищої освіти МОЗ України (протокол №3 від 25.11.2020 р.)

Полтава – 2020

Рекомендовано Вченою радою Української медичної стоматологічної академії як навчально-методичний посібник для студентів з нормативним терміном навчання – здобувачів вищої освіти ступеня магістра, які навчаються за спеціальністю 221 «Стоматологія» у закладах вищої освіти МОЗ України (протокол №3 від 25.11.2020 р.).

Автори:

Білаш С.М., Проніна О.М., Коптев М.М., Пирог-Заказникова А.В., Коваль Я.В.

Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття. Навчально-методичний посібник із дисципліни «Анатомія людини» для студентів II курсу стоматологічного факультету із нормативним терміном навчання. – Полтава: ФОП-Мирон І.А., 2020. – 145 с.

Навчально-методичний посібник із дисципліни «Анатомія людини» для студентів стоматологічних факультетів вищих навчальних медичних закладів присвячений висвітленню питань анатомічної будови внутрішніх органів, центральної нервової системи та органів чуття. До його складу входить силабус, який містить усю необхідну для студентів інформацію щодо структури, завдань та очікуваних результатів вивчення Модуля 2 «Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття». У посібнику створені оригінальні навчально-наочні завдання, робота над якими сприятиме кращому засвоєнню теоретичного матеріалу. До кожного практичного заняття підібрані відповідні тестові завдання із бази ліцензованого іспиту «Крок-1», що допоможе студентам краще підготуватися до незалежного зовнішнього оцінювання знань. Навчально-методичний посібник покликаний допомогти студентам глибше вивчити предмет, що має велике практичне значення у подальшій роботі лікаря.

Рецензенти:

Слободян О.М. – завідувач кафедри анатомії, клінічної анатомії та оперативної хірургії Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет», доктор медичних наук, професор;

Дуденко В.Г. – завідувач кафедри клінічної анатомії та оперативної хірургії Харківського національного медичного університету, доктор медичних наук, професор;

Срошенко Г.А. – професор кафедри гістології, цитології та ембріології Української медичної стоматологічної академії, доктор медичних наук, професор.

Літературний редактор – кандидат педагогічних наук, доцент О.М.Беляєва

Редакція літератури з медицини та біології

ЗМІСТ

Передмова	5
Силабус	6
31. Класифікація внутрішніх органів. Загальні закономірності будови трубчастих органів. Загальні закономірності будови паренхіматозних органів. Загальна анатомія травної системи. Ембріогенез органів травної системи	37
32. Анатомія язика	40
33. Анатомія ротових залоз	43
34. Зуби –загальна анатомія, будова зубного органу. Періодонт, пародонт, зубоцелешний сегмент. Анатомія тимчасових зубів. Формули зубів. Особливості будови. Строки прорізування зубів. Аномалії розвитку, патологія	45
35. Анатомія постійних зубів. Формули зубів. Особливості будови. Строки прорізування зубів. Аномалії розвитку, патологія. Зубна система в цілому. Прикуси, оклюзія	49
36. Анатомія глотки та стравоходу	53
37. Ділянки передньої черевної стінки. Анатомія шлунка	56
38. Анатомія тонкої і товстої кишки	60
39. Анатомія печінки та підшлункової залози	64
40. Очеревина	69
41. Анатомія зовнішнього носу, носової порожнини, гортані	72
42. Анатомія трахеї, головних бронхів, легень	76
43. Плевра. Середостіння	81
44. Загальна анатомія сечової системи. Нирки	85
45. Анатомія органів сечової системи: сечоводи, сечовий міхур, сечівник	89
46. Анатомія чоловічих статевих органів	93
47. Анатомія жіночих статевих органів. Промежина	98
48. Анатомія органів та утворів імунної системи.	100
49. Анатомія органів центральної ендокринної системи	103

50. Анатомія органів периферичної ендокринної системи	106
51. Загальні принципи будови рефлекторних дуг. Сіра і біла речовини ЦНС. Розвиток ЦНС в онто- і філогенезі. Зовнішня і внутрішня будова спинного мозку. Будова спинномозкового нерва	109
52. Ембріогенез головного мозку. Анатомія ромбоподібного мозку	113
53. Анатомія середнього мозку	116
54. Анатомія проміжного мозку	118
55. Нюховий мозок. Базальні ядра	121
56. Бічні шлуночки. Біла речовина півкуль великого мозку	124
57. Рельєф плаща. Локалізація функцій в корі півкуль великого мозку	126
58. Висхідні провідні шляхи ЦНС	130
59. Низхідні провідні шляхи ЦНС	132
60. Оболони головного і спинного мозку. Утворення і шляхи циркуляції спинномозкової рідини.	134
61. Анатомія органів чуття. Анатомія ока та структур утворів. Провідний шлях зорового аналізатора.	137
62. Анатомія вуха. Провідні шляхи слуху та рівноваги.	141
63. Узагальнення та практичні навички навчального матеріалу модуля №2	144
64. Підсумковий модульний контроль	144

ПЕРЕДМОВА

Навчально-методичний посібник підготовлений колективом авторів кафедри клінічної анатомії і оперативної хірургії Української медичної стоматологічної академії. У ньому висвітлюються теми практичних занять Модуля 2 «Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття» дисципліни «Анатомія людини», які вивчаються студентами стоматологічних факультетів вищих навчальних медичних закладів.

До складу посібника входить силабус, який містить усю необхідну для студентів інформацію щодо структури, завдань та очікуваних результатів вивчення цього модуля.

У посібнику створені оригінальні навчально-наочні завдання, робота над якими сприятиме ліпшому засвоєнню теоретичного матеріалу.

До кожного практичного заняття підібрані відповідні тестові завдання із бази ліцензованого іспиту «Крок-1», що допоможе студентам краще підготуватися до незалежного зовнішнього оцінювання знань.

Навчально-методичний посібник покликаний допомогти студентам глибше вивчити анатомію людини, що має велике практичне значення у подальшій роботі лікаря.

АНАТОМІЯ ЛЮДИНИ

Модуль 2: Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття

СИЛАБУС

освітньо-професійний рівень	другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
спеціальність	221 «Стоматологія», нормативний термін навчання
кваліфікація освітня	магістр стоматології
кваліфікація професійна	лікар-стоматолог
форма навчання	денна
курс та семестр вивчення Модуля-2 навчальної дисципліни	II курс, 3-4 семестри

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МОДУЛЯ-2 «СПЛАНХНОЛОГІЯ. ЦЕНТРАЛЬНА НЕРВОВА СИСТЕМА І ОРГАНИ ЧУТТЯ»

Обсяг Модуля-2

Кількість кредитів / годин – 4,2 / 127, із них:

Лекції (год.) – 18

Практичні заняття (год.) – 68

Самостійна робота (год.) – 41

Види контролю: попередній (вихідний); поточний; підсумковий модульний контроль; підсумкова семестрова атестація.

Ознаки навчальної дисципліни

Характер дисципліни нормативна

Рік навчання 2

Семестр 3-4

Політика навчальної дисципліни

Політика навчальної дисципліни визначається системою вимог, які викладач пред'являє до студента при вивченні дисципліни та ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Вимоги стосуються відвідування занять (неприпустимість пропусків, запізнь і т.п.); правил поведінки на заняттях (активна участь, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи, відключення телефонів, дотримання встановленої форми одягу в операційній та ін.); заохочень та стягнень (за що можуть нараховуватися або відніматися бали і т.п.).

Політика навчальної дисципліни вибудовується з урахуванням норм законодавства України щодо академічної доброчесності, Статуту, положень УМСА та інших нормативних документів.

При організації освітнього процесу в УМСА студенти, викладачі діють відповідно до:

Положення про організацію освітнього процесу (https://www.umsa.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/o3MhEcAIDHF14AilBuVYu8T0PfVtJeVK6qnv33oi.pdf);

Кодексу академічної доброчесності (https://www.umsa.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/xugb1mKV2PTYPLLu13JtfSgoV7Kpv9CzhulKT0rP.pdf) та ін.

Опис навчальної дисципліни (анотація) Дисципліна «Анатомія людини» для лікаря-стоматолога є адаптованою до потреб медицини класична модель університетського курсу, який передбачає набуття кожним студентом знань у світлі природничо-наукових уявлень про будову і функції організму людини в цілому, вміння використовувати набуті знання при подальшому вивченні інших фундаментальних наук медицини, та у практичній діяльності лікаря.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Пререквізити Дисципліна «Анатомія людини» базується на вивченні студентами медичної біології, гістології, цитології і ембріології, біофізики, латинської мови, етики, філософії, екології та інтегрується з цими дисциплінами;

Постреквізити Дисципліна «Анатомія людини» закладає основи для вивчення студентами нормальної та патологічної фізіології, патологічної анатомії, оперативної хірургії та клінічної анатомії, деонтології, пропедевтики клінічних дисциплін та формування умінь застосовувати знання з анатомії людини в процесі подальшого вивчення усіх клінічних дисциплін і в майбутній професійній діяльності.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

– метою вивчення навчальної дисципліни є набуття кожним студентом знань з анатомії у світлі природничо-наукових уявлень про будову і функції організму людини в цілому, вміння використовувати набуті знання при подальшому вивченні інших фундаментальних наук медицини, та у практичній діяльності лікаря

– основними завданнями вивчення дисципліни є формування системи знань, професійних умінь та практичних навичок, що складають основу майбутньої професійної діяльності лікаря.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні, матриця компетентностей):

- **інтегральна:** здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання для майбутньої професійної діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

- **загальні:**

1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.
 3. Здатність до здійснення саморегуляції, ведення здорового способу життя, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
 4. Здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички між особистісної взаємодії.
 5. Здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись другою мовою.
 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим.
 8. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
 9. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
 10. Здатність діяти соціально відповідально та громадської свідомості.
 11. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
- спеціальні (фахові, предметні): здатність до оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень

Матриця компетентностей

№	Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	2	3	4	5	6
Інтегральна компетентність					

Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності

1.	Здатність застосовувати знання практичних ситуаціях	Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміле недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців та нефахівців.	Відповідати за прийняття рішень у складних умовах
2.	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професії	Мати глибокі знання зі структури професійної діяльності.	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
3.	Здатність до здійснення саморегуляції, ведення здорового способу життя, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Знати способи саморегуляції, ведення здорового життя.	Вміти застосувати засоби саморегуляції, вміти вести здоровий спосіб життя та пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення результату.	Нести відповідальність за здоровий спосіб життя та своєчасне використання методів саморегуляції.

4.	Здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; міжособистісної взаємодії	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
5.	Здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іншою мовою	Мати досконалі знання рідної мови та базові знання іноземної мови	Вміти застосовувати знання рідної мови, як усно так і письмово, вміти спілкуватись іноземною мовою	Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів рідну мову. Використовувати іноземну мову у професійній діяльності	Нести відповідальність за вільне володіння рідною мовою, за розвиток професійних знань
6.	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовують у професійній діяльності	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології професійній галузі, потребує оновлення та інтеграції знань	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь

7.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти здобувати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань
8.	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт	Знати методи оцінювання показників якості діяльності	Вміти забезпечувати якісне виконання робіт	Встановлювати зв'язки для забезпечення якісного виконання робіт	Нести відповідальність за якісне виконання робіт
9.	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків	Знати обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань	Вміти визначити мету та завдання, бути наполегливим та сумлінним при виконання обов'язків	Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків	Відповідати за якісне виконання поставлених завдань
10	Здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо	Знати свої соціальні та громадські права та обов'язки	Формувати свою громадянську свідомість, вміти діяти відповідно до неї	Здатність донести свою громадську та соціальну позицію	Відповідати за свою громадянську позицію та діяльність
11	Прагнення до збереження навколишнього середовища.	Знати проблеми збереження навколишнього середовища та шляхи його збереження	Вміти формувати вимоги до себе та оточуючих щодо збереження навколишнього середовища	Вносити пропозиції відповідним органам та установам щодо заходів до збереження та охорони навколишнього середовища	Нести відповідальність щодо виконання заходів збереження навколишнього середовища в межах своєї компетенції

Спеціальні(фахові, предметні) компетентності					
12	Здатність до оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень	Знати а) форму та будову органів, об'єднаних у системи; б) взаємне розміщення органів, судин, нервів у різних ділянках тіла, що має велике значення для хірургії; в) вікові та статеві аспекти анатомічних особливостей індивідуального розвитку людини на різних етапах онтогенезу; г) закономірності пренатального та раннього постнатального розвитку органів людини, варіантів	Вміти: демонструвати і описувати анатомічну будову органів, систем органів людини; визначати на анатомічних препаратах топографоанатомічні взаємовідношення органів і систем оцінювати вікові, статеві та індивідуальні особливості будови органів людини; оцінювати вплив соціальних умов та праці на розвиток і будову організму людини; застосовувати латинські анатомічні терміни та їх українські	Обґрунтовано оцінювати результати дослідження вікових, статевих, індивідуальних особливостей анатомічної будови органів людини, об'єднаних у системи організму, топографоанатомічних взаємовідношень органів і систем, впливу соціальних умов та праці на розвиток і будову організму людини;	Нести відповідальність за прийняття рішення щодо оцінювання результатів дослідження вікових, статевих, індивідуальних особливостей анатомічної будови органів людини, об'єднаних у системи організму, топографоанатомічних взаємовідношень органів і систем, впливу соціальних умов та праці на розвиток і будову організму людини;

		мінливості органів, вад розвитку.	еквіваленти відповідно до вимог міжнародної анатомічної номенклатури Вміти аналізувати результати (лабораторних та інструментальних) досліджень органів і систем організму людини.		
--	--	-----------------------------------	--	--	--

Результати навчання для дисципліни:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

1. Здатність виявляти знання в практичних ситуаціях.
2. Здатність використовувати знання та розуміння предметної галузі та розуміння професії.
3. Розуміння саморегуляції та ведення здорового способу життя, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
4. Здатність усвідомлювати вибір стратегії спілкування, уміння працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.
5. Здатність ефективно спілкуватися, формулювати та розв'язувати завдання рідною мовою як усно, так і письмово.
6. Здатність використовувати деякі інформаційні і комунікаційні технології.
7. Розуміння застосованих методик та методів аналізу проектування і дослідження а також їх обмежень відповідно до спеціалізації.
8. Здатність аналізувати і оцінювати результатів дослідження вікових, статевих, індивідуальних особливостей анатомічної будови органів людини, об'єднаних у системи організму, топографо-анатомічних взаємовідношень органів і систем, впливу соціальних умов та праці на розвиток і будову організму людини, обирати і застосовувати придатні типові експериментальні методи, інтерпретувати результати досліджень.
9. Практичні навички вирішення складних завдань реалізації анатомо-біологічних проєктів і проведення досліджень відповідно до спеціалізації.
10. Здатність збирати, інтерпретувати відповідні дані і аналізувати складності в межах спеціалізації для донесення суджень, що висвітлюють соціальні та етичні проблеми.

11. Розуміння прагнення до збереження навколишнього середовища.
12. Здатність демонструвати сучасний рівень знань профільних питань з анатомії людини стосовно вирішення проблем медицини.
13. Здатність демонструвати, розуміти і оцінювати результати дослідження вікових, статевих, індивідуальних особливостей анатомічної будови органів людини, об'єднаних у системи організму.
14. Здатність аналізувати та інтерпретувати топографо-анатомічні взаємовідносини органів і систем людини, особливості кровопостачання та іннервації, впливу соціальних умов та праці на розвиток і будову тіла людини, фізико-хімічні процеси, що мають місце в організмі.
15. Здатність зіставляти фундаментальні знання щодо будови тіла людини принципам медицини і розробляти компоненти і процеси клінічних досліджень виходячи з цих принципів.

по завершенню вивчення **Модуля-2 «Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття»** студенти повинні

знати:

а) форму та будову органів, об'єднаних у системи:

- нутрощі (*systema digestorium, respiratorium, urinarium, genitalia*); ;
- центральну нервову систему;
- органи внутрішньої секреції (*glandulae endocrinae*);
- органи та утвори імунної системи;
- лімфоїдну систему (*systema lymphoideum*);
- органи чуття (*systema sensuum*);
- загальний покрив (*integumentum commune*).

б) взаємне розміщення органів у різних ділянках тіла, що має велике значення для хірургії;

в) вікові та статеві аспекти анатомічних особливостей індивідуального розвитку людини на різних етапах онтогенезу;

г) закономірності пренатального та раннього постнатального розвитку органів людини, варіантів мінливості органів, вад розвитку.

- **вміти:** демонструвати і описувати анатомічну будову органів, систем органів людини;
- визначати на анатомічних препаратах топографо-анатомічні взаємовідношення органів і систем органів людини;
- оцінювати вікові, статеві та індивідуальні особливості будови органів людини;
- оцінювати вплив соціальних умов та праці на розвиток і будову організму людини;
- застосовувати латинські анатомічні терміни та їх українські еквіваленти відповідно до вимог міжнародної анатомічної номенклатури (Сан-Пауло,1997; Київ, 2001).

Структура Модуля-2 навчальної дисципліни

Зміст змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		Лекції	Семінари	Практичні	СРС
1	2	3	4	5	6
Модуль 2: Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття					
Змістовий модуль 5. <i>Анатомія травної системи</i>					
Тема 31. Вступ до спланхнології. Класифікація внутрішніх органів. Загальні закономірності будови грубчастих органів. Загальні закономірності будови паренхіматозних органів. Загальна анатомія травної системи. Ембріогенез органів травної системи. Аномалії і варіанти розвитку органів травної системи. Анатомія ротової порожнини. Піднебіння	5	2		2	1
Тема 32. Анатомія язика	3			2	1
Тема 33. Анатомія ротових залоз	3			2	1

Тема 34. Зуби –загальна анатомія, будова зубного органу. Періодонт, пародонт, зубоцелешний сегмент. Анатомія тимчасових зубів. Формули зубів. Особливості будови. Строки прорізування зубів. Аномалії розвитку, патологія	3			2	1
Тема 35. Анатомія постійних зубів. Формули зубів. Особливості будови. Строки прорізування зубів. Аномалії розвитку, патологія. Зубна система в цілому. Прикуси, оклюзія	3			2	1
Тема 36. Анатомія травної системи. Анатомія глотки та стравоходу	5	2		2	1
Тема 37. Ділянки передньої черевної стінки. Анатомія шлунка	3			2	1
Тема 38. Анатомія тонкої і товстої кишки	3			2	1
Тема 39. Анатомія печінки та підшлункової залози	3			2	1
Тема 40. Анатомія очеревини	3			2	1
Разом за змістовим модулем 5	34	4		20	10
Змістовий модуль 6. Анатомія дихальної системи					
Тема 41. Загальна анатомія дихальної системи. Ембріогенез органів дихальної системи. Анатомія органів дихальної системи. Анатомія зовнішнього носу, носової порожнини, гортані	5	2		2	1

Тема 42. Анатомія трахеї, головних бронхів, легень	3			2	1
Тема 43. Плевра. Середостіння	3			2	1
Разом за змістовим модулем 6	11	2		6	3
Змістовий модуль 7. Анатомія сечової системи					
Тема 44. Загальна анатомія органів сечової системи. Ембріогенез органів сечової системи. Аномалії і варіанти розвитку органів сечової системи. Анатомія органів сечової системи. Нирки	5	2		2	1
Тема 45. Анатомія органів сечової системи: сечоводи, сечовий міхур, сечівник	3			2	1
Разом за змістовим модулем 7	8	2		4	2
Змістовий модуль 8. Анатомія статевих систем					
Тема 46. Загальна анатомія чоловічої статевої системи. Ембріогенез органів чоловічої статевої системи. Варіанти та аномалії розвитку органів чоловічої статевої системи. Анатомія органів чоловічої статевої системи	3			2	1
Тема 47. Загальна анатомія жіночої статевої системи. Ембріогенез органів жіночої статевої системи. Варіанти та аномалії розвитку органів жіночої статевої системи. Анатомія органів жіночої статевої системи. Промежина	5	2		2	1
Разом за змістовим модулем 8	8	2		4	2

Змістовий модуль 9. Анатомія органів імунної та ендокринної систем					
Тема 48. Анатомія органів імунної системи	5	2		2	1
Тема 49. Анатомія органів центральної ендокринної системи	2,5			2	0,5
Тема 50. Анатомія органів периферичної ендокринної системи	2,5			2	0,5
Разом за змістовим модулем 9	10	2		6	2
Змістовий модуль 10. Анатомія спинного мозку					
Тема 51. Вступ до ЦНС. Загальні принципи будови рефлексорних дуг. Сіра і біла речовини ЦНС. Розвиток ЦНС в онто- і філогенезі. Зовнішня і внутрішня будова спинного мозку. Будова спинномозкового нерва.	5	2		2	1
Разом за змістовим модулем 10	5	2		2	1
Змістовий модуль 11. Анатомія головного мозку					
Тема 52. Ембріогенез головного мозку. Анатомія ромбоподібного мозку	5	2		2	1
Тема 53. Анатомія середнього мозку	3			2	1
Тема 54. Анатомія проміжного мозку	3			2	1
Тема 55. нюховий мозок. Базальні ядра	3			2	1
Тема 56. Бічні шлуночки. Біла речовина півкуль великого мозку	3			2	1
Тема 57. Рельєф плаща. Локалізація функцій в корі півкуль великого мозку	3			2	1
Тема 58. Висхідні провідні шляхи	3			2	1

ЦНС					
Тема 59. Низхідні провідні шляхи ЦНС	3			2	1
Тема 60. Оболони спинного і головного мозку. Утворення і шляхи циркуляції спинномозкової рідини	3			2	1
Разом за змістовим модулем 11	29	2		18	9
Змістовий модуль 12. Органи чуття					
Тема 61. Анатомія органів чуття. Око та структури утворів	5	2		2	1
Тема 62. Анатомія вуха	3			2	1
Тема 63. Узагальнення навчального матеріалу та практичні навички з модуля 2 «Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття»	6			2	4
Разом за змістовим модулем 12	14	2		6	6
Тема 64. Підсумковий модульний контроль	8			2	6
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ 2	127	18		68	41

Тематичний план лекцій

№№ з/п	Тема	Кількість годин
Модуль 2: Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття		
4	Вступ до спланхнології. Анатомія ротової порожнини	2
5	Загальна анатомія травної системи	2
6	Загальна анатомія дихальної системи	2

7	Загальна анатомія сечової системи	2
8	Загальна анатомія статевих систем	2
9	Загальна анатомія органів та утворів ендокринної та імунної систем	2
10	Вступ до ЦНС. Анатомія спинного мозку	2
11	Анатомія головного мозку	2
12	Органи чуття	2
	РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ 2	18

Тематичний план семінарських занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на семінарському занятті

Проведення семінарських занять навчальною програмою не передбачено

Тематичний план практичних занять

№.№ з/п	Тема	Кількість годин
Модуль 2: Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття		
31	Класифікація внутрішніх органів. Загальні закономірності будови трубчастих органів. Загальні закономірності будови паренхіматозних органів. Загальна анатомія травної системи. Ембріогенез органів травної системи. Аномалії і варіанти розвитку органів травної системи. Анатомія ротової порожнини. Піднебіння	2
32	Анатомія язика	2
33	Анатомія ротових залоз	2
34	Зуби –загальна анатомія, будова зубного органу. Періодонт, пародонт, зубощелепний сегмент. Анатомія тимчасових зубів. Формули зубів. Особливості будови.	2

	Строки прорізування зубів. Аномалії розвитку, патологія	
35	Анатомія постійних зубів. Формули зубів. Особливості будови. Строки прорізування зубів. Аномалії розвитку, патологія. Зубна система в цілому. Прикуси, оклюзія	2
36	Анатомія глотки та стравоходу	2
37	Ділянки передньої черевної стінки. Анатомія шлунка	2
38	Анатомія тонкої і товстої кишки	2
39	Анатомія печінки та підшлункової залози	2
40	Очеревина	2
41	Анатомія зовнішнього носу, носової порожнини, гортані	2
42	Анатомія трахеї, головних бронхів, легень.	2
43	Плевра. Середостіння.	2
44	Загальна анатомія сечової системи. Нирки	2
45	Анатомія органів сечової системи: сечоводи, сечовий міхур, сечівник.	2
46	Анатомія чоловічих статевих органів.	2
47	Анатомія жіночих статевих органів. Промежина.	2
48	Анатомія органів та утворів імунної системи.	2
49	Анатомія органів центральної ендокринної системи	2
50	Анатомія органів периферичної ендокринної системи	2
51	Загальні принципи будови рефлекторних дуг. Сіра і біла речовини ЦНС. Розвиток ЦНС в онто- і філогенезі. Зовнішня і внутрішня будова спинного мозку. Будова спинномозкового нерва	2
52	Ембріогенез головного мозку. Анатомія ромбоподібного мозку	2
53	Анатомія середнього мозку	2

54	Анатомія проміжного мозку	2
55	Нюховий мозок. Базальні ядра	2
56	Бічні шлуночки. Біла речовина півкуль великого мозку	2
57	Рельєф плаща. Локалізація функцій в корі півкуль великого мозку	2
58	Висхідні провідні шляхи ЦНС	2
59	Низхідні провідні шляхи ЦНС	2
60	Оболони головного і спинного мозку. Утворення і шляхи циркуляції спинномозкової рідини.	2
61	Анатомія органів чуття. Анатомія ока та структур утворів. Провідний шлях зорового аналізатора.	2
62	Анатомія вуха. Провідні шляхи слуху та рівноваги.	2
63	Узагальнення та практичні навички навчального матеріалу модуля №2	2
64	Підсумковий модульний контроль	2
	РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ 2	68

Самостійна робота

з/п	ТЕМА	Кількість годин
Модуль 2: Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття		
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок Виготовлення анатомічних препаратів	35
2.	Підготовка до підсумкового модульного контролю	6
	РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ 2	41

Індивідуальні завдання: Огляд наукової літератури, участь у виготовленні научних посібників, участь у створенні навчальних програм і фільмів, виготовлення топографоанатомічних препаратів.

Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до підсумкового модульного контролю

Модуль 2: Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття

1. Розвиток шлунково-кишкового тракту. Аномалії і варіанти розвитку органів травної системи.
2. Загальна схема будови травної трубки (характеристика кожного шару).
3. Ротова порожнина: частини, стінки, їх будова, сполучення. Розвиток ротової порожнини, аномалії розвитку.
4. Піднебіння: частини, їх будова. Розвиток піднебіння; аномалії розвитку
5. Язик: розвиток, будова, функції.
6. Зуби: види зубів, частини зуба, речовина зуба, формула постійних та молочних зубів.
7. Ротові залози. Класифікація. Привушна залоза, розвиток, топографія, будова.
8. Ротові залози. Класифікація. Під'язикова та піднижньощелепна слинні залози: розвиток, топографія, будова.
9. Глотка: розвиток, частини, топографія, будова стінки, лімфатичне кільце глотки.
10. Стравохід: розвиток, топографія, частини, будова, звуження стравоходу.
11. Шлунок: розвиток, топографія, частини, будова стінки.
12. Тонка кишка: розвиток, відділи, топографія, будова стінки, відношення до очеревини.
13. Дванадцятипала кишка: частини, топографія, будова стінки.
14. Товста кишка: розвиток, відділи, топографія, будова стінки, відношення до очеревини.
15. Сліпа кишка і червоподібний відросток: топографія, особливості будови стінки, відношення до очеревини.

16. Пряма кишка: топографія, частини, особливості будови стінки.
17. Підшлункова залоза: розвиток, топографія, частини, будова, функції.
18. Печінка: розвиток, топографія, будова, функції.
19. Жовчний міхур: топографія, будова. Загальна жовчна протока: утворення, топографія, будова.
20. Очеревина: загальна характеристика. Чепці, зв'язки, брижі.
21. Очеревинна порожнина: відділи, сумки, канали, заглибини.
22. Сумки очеревинної порожнини. Чепцева сумка, її стінки та сполучення.
23. Ніс: частини, будова. Носова порожнина: розвиток, частини, їх будова та сполучення.
24. Носова порожнина: функціональні частини, їх будова і функції.
25. Гортань: хрящі, з'єднання, м'язи.
26. Порожнина гортані: її частини, їх стінки.
27. Трахея і бронхи: розвиток, топографія, будова.
28. Легені: розвиток, топографія, будова, функції.
29. Частки, бронхо-легеневі сегменти, часточки легені: їх будова. Структурно-функціональна одиниця легені.
30. Легені: бронхіальне дерево, альвеолярне дерево, їх розгалуження, будова, функції.
31. Плевра: розвиток, будова, топографія, порожнина плеври, плевральні зачатки, межі плевральних мішків.
32. Середостіння: визначення, відділи. Органи переднього середостіння.
33. Середостіння: визначення, відділи. Органи заднього середостіння.
34. Органи сечової системи: нирки, їх розвиток, будова, топографія. Аномалії розвитку нирки.
35. Органи сечової системи: сечоводи, сечовий міхур, їх розвиток, будова, топографія. Аномалії розвитку.

36. Чоловічий та жіночий сечівники: розвиток, будова, топографія.
37. Зовнішні жіночі статеві органи: розвиток, будова, аномалії розвитку.
38. Внутрішні жіночі статеві органи. Яєчники: топографія, будова, функції, Рудиментарні додатки.
39. Внутрішні жіночі статеві органи. Матка: розвиток, будова, топографія, зв'язки.
40. Відношення матки до очеревини. Аномалії розвитку.
41. Внутрішні жіночі статеві органи. Маткова труба: розвиток, будова, топографія.
42. Відношення маткових труб до очеревини. Аномалії розвитку.
43. Чоловічі статеві органи. Яєчко, над'яєчко: топографія, будова, функції.
44. Чоловічі статеві органи. Яєчко: розвиток, процес опускання яєчка у калитку. Аномалії розвитку. Оболонки яєчка. Сім'яний канатик: топографія, частини, будова.
45. Чоловічі статеві органи. Передміхурова залоза, сім'яний пухирець, цибулинно-сечівникова залоза: її топографія, будова.
46. Зовнішні чоловічі статеві органи: розвиток, будова.
47. Промежина: визначення, частини, м'язи, фасції, статеві особливості. Сідничо-відхідникова ямка: стінки, вміст.
48. Ендокринні залози. Загальна характеристика. Щитоподібна залоза, прищитоподібні залози, їх розвиток, топографія, будова, функції.
49. Ендокринні залози. Загальна характеристика. Надниркові залози: розвиток, топографія, будова, функції.
50. Ендокринні залози. Загальна характеристика. Гіпофіз та шишкоподібна залоза, розвиток, топографія, будова, функції.
51. Розвиток центральної системи. Основні етапи формування нервової системи.
52. Поняття про нейрон. Сіра та біла речовина центральної нервової системи. Нервові волокна, пучки, корінці, вузли, нерви. Будова простої і складної рефлекторних дуг.

53. Спинний мозок: топографія, зовнішня будова. Сегменти спинного мозку. Розвиток спинного мозку в ембріогенезі Аномалії розвитку спинного мозку.
54. Спинний мозок: розвиток, топографія, внутрішня будова. Морфофункціональна характеристика сірої речовини.
55. Спинний мозок: розвиток, топографія, внутрішня будова. Морфофункціональна характеристика білої речовини.
56. Оболони спинного мозку, простори між ними, їх вміст.
57. Розвиток головного мозку (мозкові пухирі і їх похідні). Аномалії розвитку.
58. Стовбур головного мозку. Характеристика ядер черепних нервів
59. Довгастий мозок: розвиток, зовнішня і внутрішня будова.
60. Міст: розвиток, зовнішня і внутрішня будова.
61. Ромбоподібна ямка: її межі, рельєф. Проекція ядер черепних нервів. IV шлуночок: топографія, стінки, сполучення.
62. Мозочок: розвиток, зовнішня і внутрішня будова.
63. Середній мозок: розвиток, зовнішня і внутрішня будова.
64. Проміжний мозок: будова, функціональне значення. III шлуночок, стінки, сполучення.
65. Базальні ядра півкуль великого мозку: топографія, будова, функції.
66. Бічні шлуночки: частини, їх стінки, сполучення.
67. Біла речовина півкуль великого мозку: асоціативні, спайкові, проекційні волокна. Внутрішня капсула: частини, топографія провідних шляхів.
68. нюховий мозок: центральний і периферійний відділи.
69. Екстрапірамідна рухова система: ядра, шляхи, функції.
70. Рельєф верхньобічної поверхні півкуль великого мозку. Локалізація кіркових кінців аналізаторів в корі тім'яної частки. Будова кори.
71. Рельєф верхньобічної поверхні півкуль великого мозку. Локалізація кіркових кінців аналізаторів в корі лобової і скроневої часток.
72. Рельєф присередньої та нижньої поверхонь півкуль великого мозку.

73. Оболони головного мозку, простори між ними, їх вміст. Утворення і відтік спинномозкової рідини. Аномалії розвитку оболонок головного мозку.
74. Чим представлений периферичний відділ нюхового аналізатора?
75. Де знаходяться підкіркові та коркові центри нюху?
76. Будова провідникового шляху нюхового аналізатора.
77. Де знаходяться рецептори органа смаку? Які черепні нерви проводять смакові відчуття до ствола мозку?
78. Де знаходиться другий та третій нейрони аналізатора смаку?
79. Де розташований кірковий центр органа смаку?
80. Будова та розвиток шкіри.
81. Функції шкіри, особливості її будови у різних відділах тіла людини.
82. Сальні та потові залози, будова, функції.
83. Нігті та волосся, будова, особливості розташування на тілі людини. Молочна залоза, будова, топографія, кровопостачання, іннервація, відтік лімфи.
84. Складові частини зорового аналізатора.
85. Чим представлена капсула очного яблука.
86. Будова та функція оболонок очного яблука.
87. Складові частини судинної оболонки очного яблука та їх функції.
88. Особливості будови внутрішньої оболонки очного яблука.
89. Які структури утворюють внутрішнє ядро очного яблука.
90. Будова камер очного яблука, утворення та циркуляція внутрішньоочної рідини
91. Що відноситься до допоміжного апарату ока?
92. Де розташовані кіркові та підкоркові центри органа зору?
93. Провідний шлях органа зору.
94. Дати визначення поняттям "короткозорість", "далекозорість", якими методами можливо корегувати ці порушення зору?

95. Які частини виділяють в органі слуху?
96. З яких частин побудовано зовнішнє вухо?
97. Які утвори належать до звукосприймальної та до звукопровідної системи?
98. Як побудований зовнішній слуховий прохід?
99. Що являє собою барабана порожнина?
100. Які стінки має барабана порожнина?
101. Будова та функція слухової труби.
102. Будова внутрішнього вуха.
103. Де розташовані кіркові та підкіркові центри слуху та рівноваги?
104. Будова провідного шляху органа слуху та рівноваги.

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю

Модуль 2: Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття

Показати та назвати на препаратах:

Модуль 2: Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття

1. Присінок рота.
2. Власну ротову порожнину
3. Слизову оболонку рота
4. Ясна
5. М'яке піднебіння
6. Великі слинні ротові залози
7. Постійні зуби, види зубів
8. Тимчасові зуби
9. Поверхні зубів
10. Язик, частини, поверхні, м'язи
11. Зів. Перешийок зіва
12. М'язи піднебіння та зіва
13. Глотку, її відділи
14. Стравохід
15. Шлунок
16. Тонку кишку, її відділи
17. Товсту кишку, її відділи
18. Печінку, її долі, поверхні, зв'язки
19. Жовчний міхур

20. Підшлункову залозу
21. Зовнішній ніс. Носову порожнину
22. Гортань, хрящі гортані
23. Трахею, її біфуркацію
24. Бронхи
25. Легені, їх долі, щілини, поверхні
26. Середостіння
27. Нирки
28. Сечоводи
29. Сечовий міхур
30. Чоловічі статеві органи
31. Жіночі статеві органи
32. Поверхи очеревини
33. Ендокринні залози
34. Селезінку
35. Оболони мозку
36. Спинний мозок
37. Потовщення спинного мозку
38. Довгастий мозок
39. Міст
40. Четвертий шлуночок
41. Ромбоподібну ямку
42. Мозочок
43. Ніжки мозку
44. Покришку середнього мозку
45. Водопровід середнього мозку
46. Епіталамус
47. Таламус
48. Гіпоталамус
49. Третій шлуночок
50. Півкулі головного мозку
51. Частки півкуль головного мозку
52. Мозолисте тіло
53. Бічні шлуночки
54. Базальні ядра
55. Очне яблуко, його утвори
56. Кришталик
57. Допоміжний апарат ока
58. Вушну раковину
59. Середнє вухо
60. Сосочки язика
61. Нитки нюхового нерва
62. Утвори шкіри

Форма підсумкового контролю успішності навчання: підсумковий модульний контроль (ПМК)

Підсумковий модульний контроль здійснюється на останньому занятті залікового модулю. До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, що відвідали всі лекційні і практичні заняття (або відпрацювали пропущені заняття у встановленому порядку), виконали усі вимоги навчального плану і набрали конвертовану суму балів не меншу за мінімальну –72 бали. Студенти, які з Модуля, що вивчається, мають середній бал успішності від 4,5 до 5,0 звільняються від складання ПМК (за згодою) і автоматично отримують підсумкову оцінку, згідно із таблицею:

Таблиця

Критерії відповідності середнього балу поточної успішності результатам складання ПМК

Середній бал поточної успішності	Відповідність балам за ПМК	Традиційна оцінка
4,5	69	4
4,6	70	
4,7	71	5
4,8	73	
4,9	77	
5,0	80	

Результат підсумкового модульного контролю оцінюється в балах (традиційна 4-бальна оцінка не виставляється). Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю складає 80 балів. Мінімальна кількість балів підсумкового модульного контролю, з якою контроль вважається складеним, 50 балів. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів.

Обсяг матеріалу і критерії оцінювання підсумкового модульного контролю визначаються кафедрою і повідомляються студентам до початку навчання. Підсумковий модульний контроль включає програмоване тестування із використанням завдань формату «Крок 1» та усні відповіді на стандартизовані питання білетів, які оцінюють теоретичну і практичну підготовку студента згідно з чинними вимогами. Використання тестів формату інтегрованого ліцензійного іспиту «Крок» під час підсумкового модульного контролю є обов'язковим.

Отримані бали за модуль викладач виставляє у «Відомість успішності студентів з дисципліни» та індивідуальний навчальний план студента. Перелік питань для оцінювання рівня засвоєння матеріалу, винесеного для оцінювання СРС, доводиться до відома студентів на початку вивчення модуля.

Критерії оцінювання знань студентів:

«відмінно»—студент володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, так і тестового контролю. Добре орієнтується в предметній термінології. Чітко формулює відповіді на поставлені запитання. Практична робота виконується в повному обсязі;

«добре» –студент володіє знаннями в обсязі не менш ніж 75 –89%, допускає несуттєві помилки, які виправляє, відповідаючи на запитання. Під час виконання тестових завдань відповідає на 75% питань. Практична робота виконана в повному обсязі, допускаються незначні помилки;

«задовільно» –студент володіє знаннями по темі в обсязі не менше 60 – 74%, під час тестування відповідає не менш ніж на 60% запитань. Відповіді недостатньо точні, навідні запитання їх не відкореговують. Не в повному обсязі виконано практичну роботу;

«незадовільно» –студент не засвоїв необхідний мінімум знань з теми заняття та тестування в межах 59%. Нездатний відповідати на навідні запитання, оперує неточними формулюваннями. Завдання тестового контролю виконані менш ніж на 59%. Практичними навичками не володіє.

Система поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Проведення поточного контролю під час навчальних занять передбачає такі засоби: комп'ютерні тести, розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок знання анатомічних препаратів, з наступним аналізом і оцінюванням статевих, вікових, індивідуальних особливостей будови органів людини; аналіз топографо-анатомічних взаємовідносин органів і систем людини; аналіз закономірностей пренатального та раннього постнатального розвитку органів людини, варіантів мінливості органів, вад розвитку.

На кожному практичному занятті студент відповідає на тести за темою практичного заняття, на стандартизовані питання за матеріалом поточної теми і

попередніх тем, знання яких необхідно для розуміння поточної теми. Відповідає на питання лекційного курсу і питання з самостійної роботи, які стосуються матеріалу поточного заняття. Демонструє препарат (знання практичних навичок) відповідно до теми практичного заняття.

Викладач на практичному занятті оцінює знання кожного студента за чотирибальною системою:

Відмінно (“5”): Студент правильно відповів на 90-100 % тестів формату А. Правильно, чітко і логічно і повно відповідає на всі стандартизовані питання поточної теми, добре знає матеріал попередніх тем (вихідний рівень знань), відповідає на питання лекційного курсу і питання з самостійної роботи. Правильно демонструє препарат (знання практичних навичок), правильно вживає латинські терміни. Робить узагальнення матеріалу, доповнює свою відповідь знанням додаткової літератури. Виписав в словник усі латинські терміни і їх еквіваленти українською мовою за темою заняття. Виконав усі завдання, які передбачені методичними розробками під час самостійної роботи студента.

Написав реферат із запропонованої теми або самостійно зробив анатомічний препарат (індивідуальна робота).

Добре (“4”): Студент правильно відповів на 70-90% тестів формату А. Правильно, інколи за допомогою пояснювальних питань, відповідає на стандартизовані питання поточної теми, знає матеріал попередніх тем (вихідний рівень знань), відповідає на питання лекційного курсу і питання з самостійної роботи. Правильно демонструє препарат (знання практичних навичок). Студент правильно вживає латинські терміни. Виписав в словник усі латинські терміни і їх еквіваленти українською мовою за темою заняття. Виконав усі завдання, які передбачені методичними розробками під час самостійної роботи студента.

Задовільно (“3”): Студент правильно відповів на 50 -70% тестів формату А. Неповно, за допомогою пояснювальних питань, відповідає на стандартизовані питання поточної теми, на питання з матеріалу попередніх тем (вихідний рівень знань), неточно і неповно відповідає на питання лекційного курсу і питання з самостійної роботи. Не може самостійно побудувати чітку, логічну відповідь. Під час відповіді і демонстрації препарату (знання практичних навичок) студент робить незначні помилки. Студент вживає латинські терміни з помилками, або неповністю знає латинськи терміни з теми поточного заняття і попередніх занять. Виписав в словник не повністю

латинські терміни і їх еквіваленти українською мовою за темою заняття. Виконав не повністю завдання, які передбачені методичними розробками під час самостійної роботи студента.

Незадовільно (“2”): Студент відповів на менше, ніж 50% тестів формату А. Не знає матеріалу поточної теми. Або відповідає на поставлені питання поточної теми недостатньо, неповно, не може побудувати логічну відповідь, не відповідає на додаткові питання, не розуміє змісту матеріалу, не знає питання з матеріалу попередніх тем (вихідний рівень знань), не відповідає на питання лекційного курсу і питання з самостійної роботи. Під час відповіді і демонстрації препарату (знання практичних навичок) студент робить значні, грубі помилки. Студент не знає латинських термінів з теми поточного заняття і попередніх занять, або вживає латинські терміни з помилками. Не виписав в словник латинські терміни і їх еквіваленти українською мовою за темою заняття. Не виконав завдання, які передбачені методичними розробками під час самостійної роботи студента.

Методи навчання вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж); наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація); практичні (різні види вправлення, практика).

Методи контролю усний контроль; письмовий контроль; тестовий контроль; програмований контроль; практична перевірка; самоконтроль; самооцінка.

Методичне забезпечення:

1. Робоча навчальна програма
2. Методичні розробки лекцій
3. Методичні рекомендації для викладачів
4. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття та на занятті
5. Список рекомендованої літератури
6. Матеріали для контролю знань, умінь і навичок студентів:
 - тести різних рівнів складності
 - тести з банку ліцензійних іспитів « Крок – 1»
 - ситуаційні задачі
 - комп'ютерні контролюючі програми

7. Відеофільми

8. Мультимедійні презентації

Рекомендована література

Базова

1. Анатомія людини: підручник у 3-х т. Т.3 / А.С.Головацький, В.Г.Черкасов, М.Р. Сапін [та ін.]. – Вінниця: Нова книга, 2015. – 376 с.

2. Анатомія людини : підручник у 3-х т. Т.2 / А.С.Головацький, В.Г.Черкасов, М.Р. Сапін [та ін.]. – Вінниця: Нова книга, 2015. –456 с.

3. Анатомія людини: підручник у 3-х т. Т.1 / А.С.Головацький, В.Г.Черкасов, М.Р. Сапін [та ін.]. – Вінниця: Нова книга, 2015. – 368 с.

4. Черкасов В.Г. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / В.Г.Черкасов, І.І.Бобрик, Ю.Й.Гумінський, Ковальчук О.І. Вінниця: Нова Книга, 2010. – 392 с.

5. Шапаренко П.П. Анатомія людини: У 2 томах / П.П.Шапаренко, Л.П.Смольський. – К.: Здоров'я, 2003. – Т. 1. – 376 с.

6. Шапаренко П.П. Анатомія людини: У 2 томах / П.П.Шапаренко, Л.П.Смольський. – К.: Здоров'я, 2005. – Т. 1. – 372 с.

7. Свиридов О.І. Анатомія людини. – Київ: Вища школа, 2000.- 399с.

8. Анатомія людини / [Ковешніков В.Г., Бобрик І.І., Головацький А.С. та ін.]; за ред. В.Г.Ковешнікова – Луганськ: Віртуальна реальність, 2008. – Т.3. – 400 с.

Допоміжна

1. Черкасов В.Г. Анатомія людини / В.Г.Черкасов, Т.В.Хмара, Б.Г.Макар, Д.В.Проняев. Чернівці: Мед.університет, 2012. – 462 с.

2. Черкасов В.Г. Анатомія людини / В.Г.Черкасов, С.Ю. Кравчук. – Вінниця: Нова книга, 2011. – 640с.

3. Неттер Ф. Атлас анатомії людини / Ф.Неттер; [пер. з англ. А.А.Цегельського]; за ред. Ю.Б.Чайковського. – Львів: Наутілус, 2004. – 592 с.

4. Абрахамс П. Иллюстрированный атлас анатомии человека. Полное описание жизнедеятельности тела человека / П.Абрахамс; [пер. с англ.]. – М.: ЗАО «БММ», 2003. – 256 с.

5. Привес М.Г. Анатомия человека / М.Г.Привес, Н.К.Лысенков, В.И.Бушкович. – [12-е изд., испр. и доп.]. – С-Пб.: Изд.дом СПб МАПО, 2005. – 720 с.

6. Синельников Р.Д. Атлас анатомии человека: учебное пособие в 4-х томах / Р.Д.Синельников, Я.Р.Синельников Р.Д. М.: Медицина, 1996.

Інформаційні ресурси

1. www.anatom.in.ua

1. Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія». Кафедра оперативної хірургії і топографічної анатомії. Матеріали для завантаження [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.umsa.edu.ua/kafhome/kaf_operchir/kaf_operchir_download.htm. - Назва з екрана.

2. Google книги [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://books.google.com.ua/books/> - Назва з екрана.

3. Kenhub [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kenhub.com> - Назва з екрана.

4. Gavitex [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gavitex.com/share/m6i5v8rq4> - Назва з екрана.

5. MEDUNIVER БИБЛІОТЕКА [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://meduniver.com/Medical/Book/4.html> - Назва з екрана.

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль № 5	Анатомія травної системи
Тема заняття 31	Класифікація внутрішніх органів. Загальні закономірності будови трубчастих органів. Загальна анатомія травної системи. Ембріогенез органів травної системи. Аномалії і варіанти розвитку органів травної системи. Анатомія ротової порожнини. Піднебіння.
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Травну систему складає сукупність органів, різних за будовою і функціями, які забезпечують механічну і хімічну переробку і всмокування поживних речовин, що необхідні для покриття енергетичних і пластичних витрат у процесі життєдіяльності організму. Знання будови та розміщення слинних залоз, клітковинних просторів необхідні студентам для вивчення таких розділів, як клінічна анатомія, гістологія, фізіологія, мікрохірургія. Дуже важливо вже на першому курсі знати будову всіх органів у нормі.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Аналізувати розвиток травної системи в онтогенезі, загальний план її будови. Тракувати онтогенетичний розвиток ділянки рота. На препаратах, схемах, муляжах та малюнках вивчити будову порожнини рота, аномалії розвитку піднебіння.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

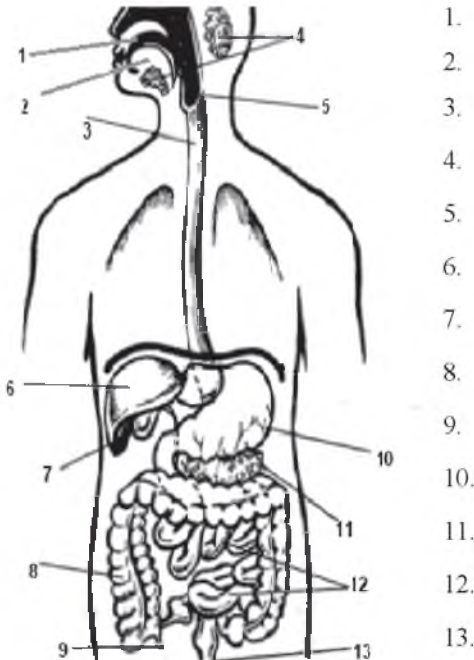
Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Із якого зародкового листка утворюється первинна кишка?
2. Як розвивається ротова порожнина в онтогенезі?

3. Як утворюється ротова щілина в ембріогенезі?
4. Які вади розвитку твердого піднебіння і верхньої губи ви знаєте?
5. Які частини розрізняють у ротової порожнини?
6. Яку будову мають губи?
7. Яку будову мають щоки?
8. Яку будову має тверде піднебіння?
9. Яку будову має м'яке піднебіння?
10. Назвіть і покажіть частини м'якого піднебіння.
11. Де знаходиться присінок і власне ротова порожнина.
12. Яку будову стінок має власне ротова порожнина?
13. Топографія та будова піднебінних мигдаликів.
14. Що таке зів? Чим він обмежений?
15. Які органи травної системи розвиваються з передньої, середньої кишки?
16. Яка будова стінки травної трубки?
17. Назвіть послідовно відділи травного тракту.
18. Які особливості травної системи у дітей?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття. Підписати позначені на рисунках утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 31:

1. Хворий 45 р. випадково випив оцтову кислоту. Опік яких відділів травної системи перш за все буде відбуватися?

- A. Порожнина рота, ротоглотки
- B. Порожнина рота та гортаноглотки
- C. Глотки, шлунку
- D. Глотки та стравоходу
- E. Стравоходу та шлунку

2. Під час прийому їжі у новонародженої дитини спостерігається закидання молока у носову порожнину. Вкажіть на можливу причину виникнення цього порушення.

- A. Вовча паща
- B. Викривлення носової перегородки вправо
- C. Перелом основи черепа
- D. Заяча губа
- E. Викривлення носової перегородки вліво

3. При обстеженні лікар виявив у пацієнта гіпертрофію та запалення лімфоїдної тканини, набряк слизової оболонки між дужками м'якого піднебіння (гострий тонзиліт). Який з мигдаликів міститься в нормі в цьому місці?

- A. Tonsilla palatina
- B. Tonsilla pharyngealis
- C. Tonsilla tubaria
- D. Tonsilla lingualis

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль № 5	Анатомія травної системи
Тема заняття 32	Анатомія язика
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Травну систему складає сукупність органів, різних за будовою і функціями, які забезпечують механічну і хімічну переробку і всмоктування поживних речовин, що необхідні для покриття енергетичних і пластичних витрат у процесі життєдіяльності організму. Знання будови та розміщення слинних залоз, клітинних просторів необхідні студентам для вивчення таких розділів, як клінічна анатомія, гістологія, фізіологія, мікрохірургія. Дуже важливо вже на першому курсі знати будову всіх органів у нормі.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Аналізувати розвиток язика. На препаратах, схемах, муляжах та малюнках вивчити будову язика, аномалії розвитку.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

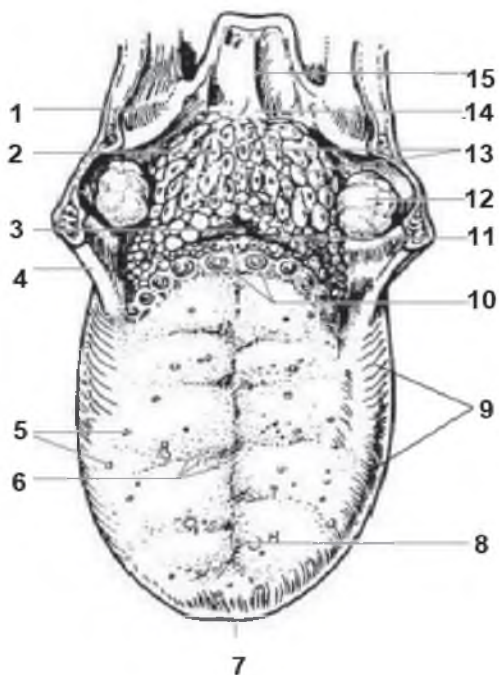
4. Теоретичні питання до заняття

1. Розвиток язика в онтогенезі.
2. Яка функція і будова язика?
3. Які м'язи язика розрізняють? Де на препаратах знаходяться місця прикріплення м'язів язика? Які є власні м'язи язика? Покажіть їх на препаратах.
4. Де на препаратах знаходяться ниткоподібні і грибоподібні сосочки? Яка їх функція?
5. Де на препаратах знаходяться листоподібні і жолобуваті сосочки? Яка їх будова і функція?
6. Яка їх функція?

7. Які захворювання язика вам відомі?

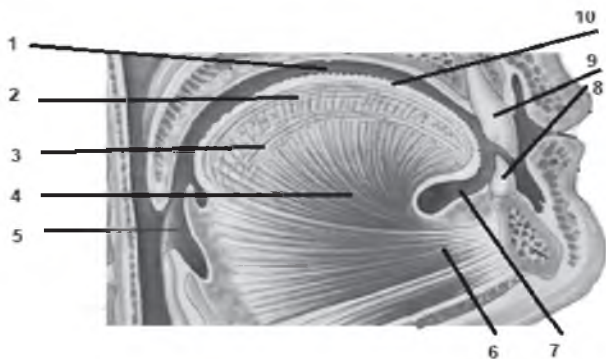
5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис. 1. Будова язика. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.

Рис. 2. Будова язика. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 32:

1. Стоматолог при огляді ротової порожнини виявив на межі середньої і задньої третини язика запалення сосочків. Запалення яких сосочків лікар виявив?

- A. papillae vallatae
- B. papillae fungiformes
- C. papillae foliatae
- D. papillae filiformes
- E. papillae conicae

2. До стоматолога звернулась жінка зі скаргою на втрату смаку на верхівці язика. Лікар виявив, що внаслідок безперервного паління сигарет загинули смакові рецептори, які лежать в papillae:

- A. Fungiformes
- B. Vallatae
- C. Lentiformes
- D. Foliatae
- E. Filiformes

3. Мати привела на консультацію до стоматолога дитину з недорозвинутим язиком. Лікар встановив аплазію м'язів язика, які є похідними:

- A. Потиличних міотомів
- B. Мезодерми III, IV зябрових дуг
- C. Мезодерми II-ої зябрової дуги
- D. Мезодерми верхньощелепних відростків I-ої зябрової дуги
- E. Мезодерми нижньощелепних відростків I-ої зябрової дуги

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль № 5	Анатомія травної системи
Тема заняття 33	Анатомія ротових залоз
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Травну систему складає сукупність органів, різних за будовою і функціями, які забезпечують механічну і хімічну переробку і всмоктування поживних речовин, що необхідні для нормального забезпечення життєдіяльності організму. Знання будови та розміщення слинних залоз необхідні студентам для вивчення таких розділів, як клінічна анатомія, гістологія, фізіологія, мікрохірургія.

2. Конкретні цілі практичного заняття

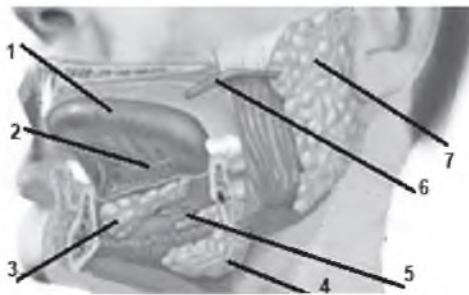
Вивчити будову слинних залоз, аномалії їх розвитку.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Як класифікують слинні залози?
2. Яка топографія, будова, функції малих слинних залоз?
3. Яка топографія, будова, функції привушної слинної залози?
4. Яка топографія, будова, функції піднижньощелепної слинної залози?
5. Яка топографія, будова, функції під'язикової слинної залози?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 33:

1. Після травми обличчя у хворого гематома щічної ділянки. Відтік з якої слинної залози заблоковано гематомою?
 - A. привушна
 - B. під'язикова
 - C. піднижньощелепна
 - D. губна
 - E. щічна

2. При огляді присінка порожнини рота лікар-стоматолог виявив почервоніння ділянки в області другого верхнього кутнього зуба. Про патологію якої залози можна подумати в першу чергу?
 - A. Привушної
 - B. Під'язикової
 - C. Щічної
 - D. Піднебінної
 - E. Язикової

3. У хворого 25 років запалення під'язикового сосочка. Із яких слинних залоз буде затруднено виділення слини?
 - A. Під'язикова і піднижньощелепна
 - B. Привушна і піднижньощелепна
 - C. Щічна і піднебінна
 - D. Привушна і піднебінна
 - E. Під'язикова і щічна

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль № 5	Анатомія травної системи
Тема заняття 34	Зуби – загальна анатомія, будова зубного органу. Періодонт, пародонт, зубо-щелепний сегмент. Анатомія тимчасових зубів. Формули зубів. Особливості будови. Строки прорізування зубів. Аномалії розвитку, патологія.
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Наука про зуби (одонтологія; *odus, odontus* - зуб) є складовою частиною стоматології. Знання анатомії зубів, їхнього розвитку, порядку і терміну прорізування молочних і постійних зубів необхідні для вивчення студентами таких розділів як дитяча стоматологія, терапевтична стоматологія, ортодонція.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Тракувати закономірності розвитку зубів в онтогенезі. Аналізувати будову зуба, його поверхонь та тканин. Пояснювати, що таке періодонт, його будову, функції. Назвати складові пародонту. Ознаки зубів.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

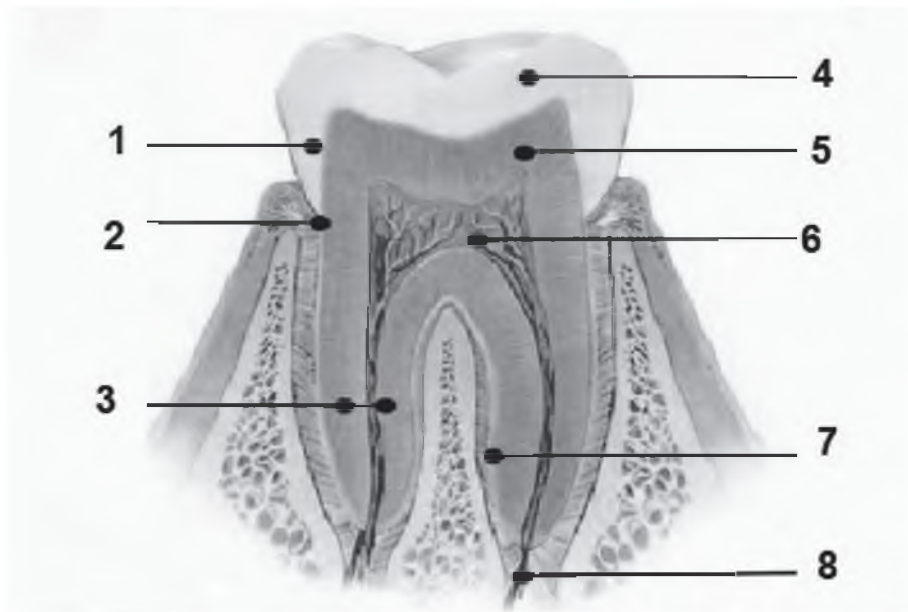
4. Теоретичні питання до заняття

1. Розвиток зуба в онтогенезі?
2. Яка зовнішня будова зуба?
3. Назвіть тканини зуба.
4. Які розрізняють поверхні зуба?
5. Які групи зубів виділяють?
6. Що таке періодонт, пародонт, ясна?

7. Які ознаки зубів вам відомі?
8. Які є формули молочних зубів?

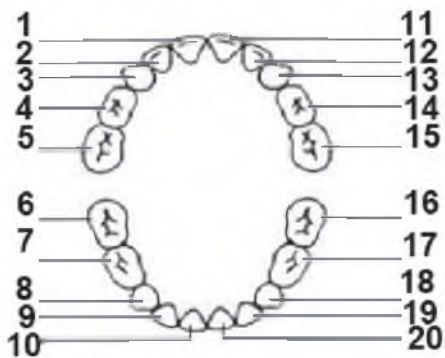
5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Будова зуба. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

Рис 2. Молочні зуби. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.
- 19.
- 20.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 34:

1. Стоматолог при огляді ротової порожнини дитини виявив коротку вуздечку верхньої губи. На які зуби впливає ця аномалія розвитку?

- A. медіальні верхні різці
- B. медіальні нижні різці
- C. латеральні верхні різці
- D. латеральні нижні різці
- E. верхні ікла

2. При огляді порожнини рота дитини педіатр знайшла 8 різців. Розвиток дитини відповідає віковій нормі. Визначте вік дитини:

- A. 10-12 місяців
- B. 6-7 місяців
- C. 7-8 місяців
- D. 12-15 місяців
- E. 16-20 місяців

3. При огляді порожнини рота дитини педіатр виявила наявність нижніх медіальних різців. Дитина розвивається нормально. Визначте її вік:

- A. 6-7 місяців
- B. 8-9 місяців
- C. 10-12 місяців
- D. 13-14 місяців
- E. -

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль № 5	Анатомія травної системи
Тема заняття 35	Анатомія постійних зубів. Формули зубів. Особливості будови. Строки прорізування зубів. Аномалії розвитку, патологія. Зубна система в цілому. Прикуси, оклюзія.
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Наука про зуби (одонтологія; odus, odontus - зуб) є складовою частиною стоматології. Знання анатомії зубів, їхнього розвитку, порядку і терміну прорізування молочних і постійних зубів необхідні для вивчення студентами таких розділів як дитяча стоматологія, терапевтична стоматологія, ортодонтія.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Проводити аналіз зубів постійного прикусу. Засвоїти особливості будови постійних зубів. Вивчити формули зубів, строки прорізування.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

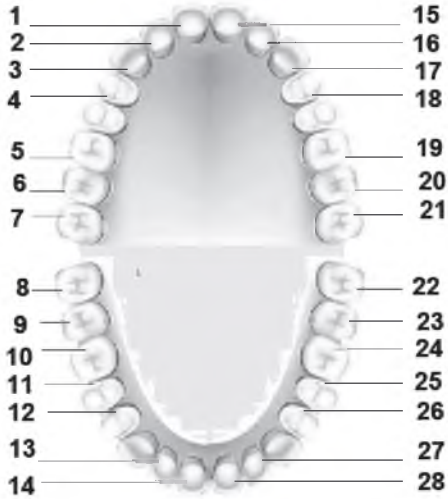
4. Теоретичні питання до заняття

1. Які особливості будови окремих постійних зубів: різців, ікол, кутніх зубів?
2. Яка внутрішня будова зуба?
3. Яка будова зубних дуг?
4. Що таке зубна дуга, коміркова дуга, коренева дуга? Їхні особливості на верхній та нижній щелепах.
5. Що таке артикуляція?
6. Що таке оклюзія, її види?
7. Дайте визначення поняттю «прикус», які види прикусу ви знаєте? Що таке змішаний прикус?
8. Охарактеризуйте фізіологічний прикус?

- 9. Охарактеризуйте патологічний прикус?
- 10. Які аномалії розвитку зубів вам відомі?

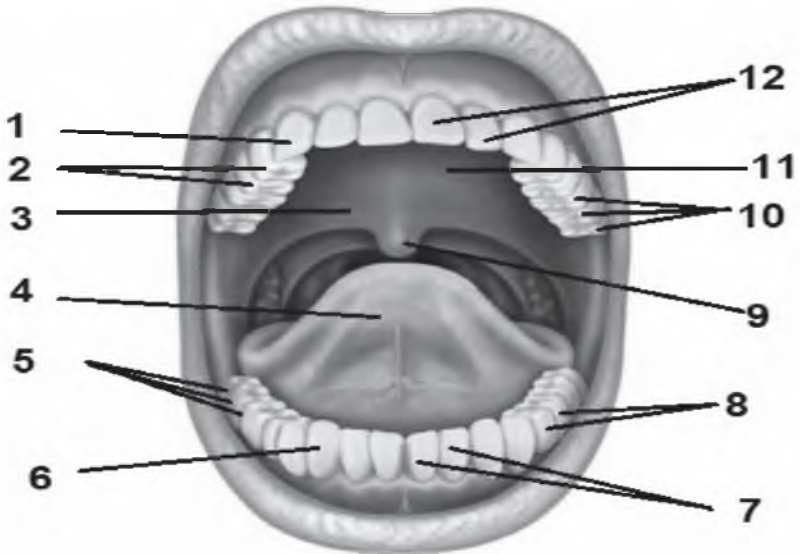
5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Зуби постійного прикусу. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.
- 19.
- 20.
- 21.
- 22.
- 23.
- 24.
- 25.
- 26.
- 27.
- 28.

Рис 2. Зуби постійного прикусу. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 35:

1. Дитині 10 років видалили перший молочний великий кутній зуб. Який постійний зуб виросте на його місці?

- А. Перший малий кутній зуб
- В. Третій великий кутній зуб

- C. Другий малий кутній зуб
 - D. Перший великий кутній зуб
 - E. Другий великий кутній зуб
2. При огляді ротової порожнини стоматолог виявив появу у дитини перших великих нижніх кутніх зубів. Який вік дитини?
- A. 6-7 років
 - B. 4-5 років
 - C. 8-9 років
 - D. 10-11 років
 - E. 12-13 років
3. При рентгенологічному дослідженні встановлено проростання кореня зуба в гайморову порожнину. Визначте, який зуб міг прорости?
- A. Верхнє ікло
 - B. Перший верхній премоляр
 - C. Другий верхній премоляр
 - D. Перший верхній моляр
 - E. Другий верхній моляр

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль № 5	Анатомія травної системи
Тема заняття 36	Анатомія глотки та стравоходу
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Глотка є органом, який належить до дихальної і травної системи, і в якому перехрещуються травний і дихальний шляхи. Знання анатомії глотки, стравоходу необхідні студентам для вивчення топографічної анатомії, невідкладної хірургії, пропедевтики внутрішніх хвороб, дитячих хвороб.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Аналізувати на препаратах, муляжах, таблицях будову глотки, стравоходу. Визначити їх топографію та функції.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

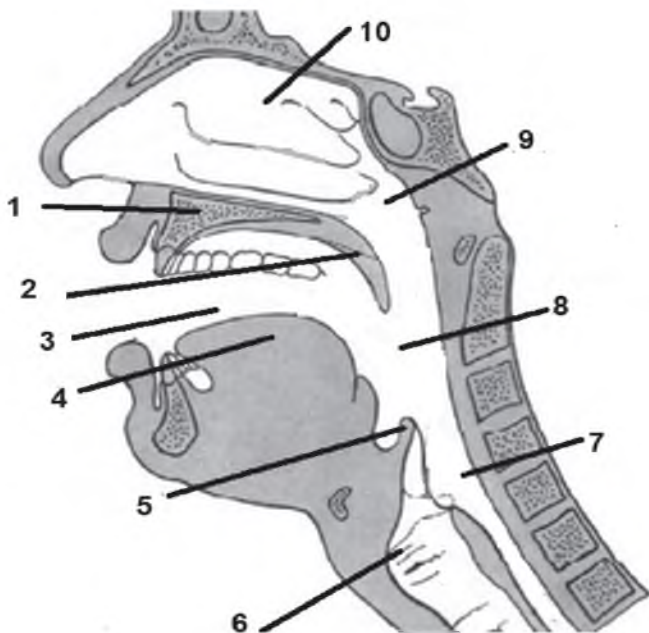
Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Яка будова і функції глотки?
2. Яка будова і функції стравоходу?
3. Яка голотопія, синтопія, скелетотопія глотки?
4. Яка голотопія, синтопія, скелетотопія стравоходу?
5. Які аномалії розвитку глотки, стравоходу вам відомі?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Анатомія глотки. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

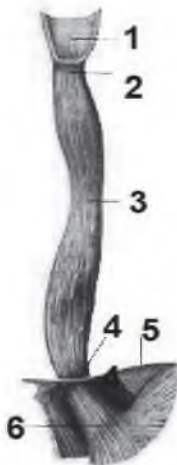

Рис 2. Анатомія стравоходу. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 36:

1. Пацієнт помилково випив розчин оцтової кислоти. Яка оболонка стравоходу зазнала найбільших пошкоджень?

- A. слизова
- B. м'язова
- C. серозна
- D. еластична мембрана
- E. м'язова і серозна

2. У дітей часто можна спостерігати затруднене носове дихання, яке пов'язане з надмірним розвитком лімфоїдної тканини слизової оболонки глотки.

Розростання яких мигдаликів може спричинити це явище?

- A. Tonsilla pharyngea
- B. Tonsilla palatina
- C. Tonsilla lingualis
- D. Tonsilla tubaria
- E. Усіх названих мигдаликів

3. Дитина віком 10 років скаржиться на затруднення носового дихання. При обстеженні встановлено, що причиною є стійка гіпертрофія лімфоїдної тканини. Збільшення якого мигдалика має місце ?

- A. Глоткового
- B. Піднебінного
- C. Трубного лівого
- D. Язикового
- E. Трубного правого

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль № 5	Анатомія травної системи
Тема заняття 37	Ділянки передньої черевної стінки. Анатомія шлунка.
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Шлунок – це порожнистий орган, в якому переміщується і розщеплюється їжа, секретуються біологічно активні речовини. Знання анатомії шлунку, його топографії необхідні студентам при вивченні таких предметів як клінічна анатомія, невідкладна хірургія, пропедевтика внутрішніх хвороб, дитячі хвороби.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Аналізувати на препаратах, муляжах, таблицях будову шлунку. Визначити його топографію та функції.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. На які ділянки поділяють передню черевну стінку?
2. Яка будова, функції шлунку?
3. Яка голотопія, синтопія, скелетотопія органу?
4. Які аномалії розвитку шлунку вам відомі?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Ділянки черевної стінки. Підписати позначені утвори:

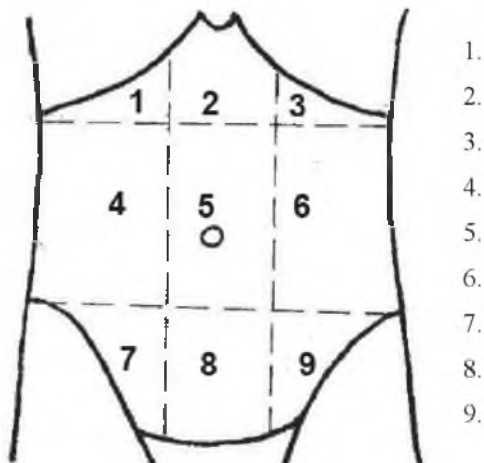

Рис 2. Будова шлунка. Підписати позначені утвори:

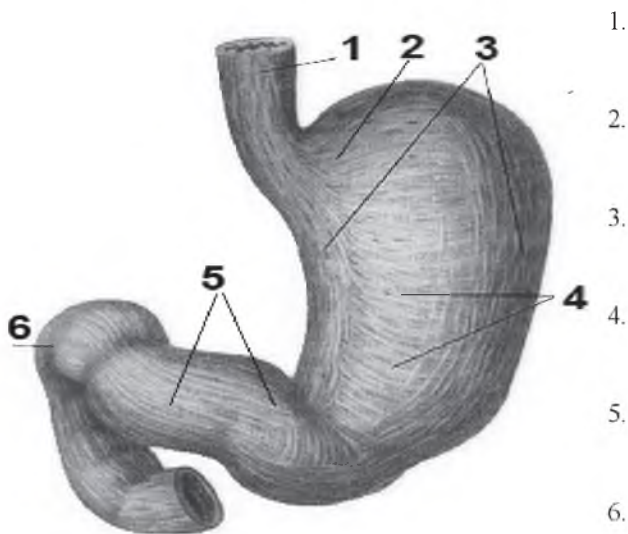
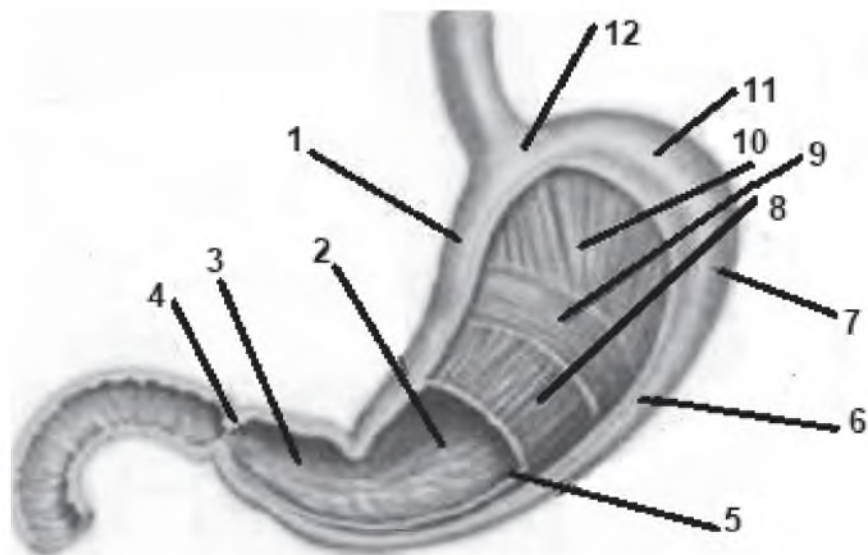

Рис 3. Будова шлунка. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 37:

1. У чоловіка 52-х років при піднятті надмірної ваги виникло грижове вип'ячування в здухвинній ділянці. Через яке анатомічне утворення найімовірніше виникло грижове вип'ячування?

- A. Canalis inguinalis
- B. Anulus femoralis
- C. Anulus umbilicalis
- D. Linea alba
- E. Lig. inguinalis

2. Під час рентгенологічного дослідження у хворого у вертикальному положенні лікар констатує наявність повітря у шлунці. В якій частині воно знаходиться?

- A. В дні
- B. В тілі
- C. В кардіальній
- D. В пілоричній
- E. В ділянці малої кривини

3. У хворой, 34 років, виразка шлунка. Для того, щоб більш точно описати розташування виразки, лікар повинен знати з яких частин складається шлунок?

- A. Тіло, дно шлунку, пілорична та кардіальна частини
- B. Тіло, дно, велика та мала кривизна шлунку
- C. Передня та задня стінки, пілорична частина, кардіальна частина
- D. Дно шлунка, велика та мала кривизна, кардіальна частина
- E. Дно, склепіння шлунку, пілорична частина, привратникова частина, кардіальна частина

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль № 5	Анатомія травної системи
Тема заняття 38	Анатомія тонкої і товстої кишки
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Дванадцятипала кишка, підшлункова залоза та печінка займають центральне місце у функції травлення. У порожнині дванадцятипалої кишки ферменти підшлункової залози розщеплюють білки, жири, вуглеводи, а жовч сприяє перетравленню жиру, всмоктуванню жирних кислот, підвищує перистальтику та тонус кишечнику, бере участь у пристінковому травленні, активізує ферменти підшлункової залози. Новітні дослідження свідчать, що тонкий кишечник також є активним органом ендокринної системи. Було показано, що багато залоз внутрішньої секреції зазнають регуляторного впливу тонкого кишечнику, де містяться рецепторні ділянки, подразнення яких відображається на ендокринній системі. Знання анатомії тонкої кишки, її топографії (скелетотопії, голотопії, синтопії) необхідні студентам для вивчення фізіології, внутрішніх хвороб, інфекційних хвороб, хірургії.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Провести аналіз розвитку кишечнику; пояснювати топографію, будову та функцію тонкої і товстої кишки та їхніх відділів.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Які особливості розвитку тонкої кишки?
2. Які особливості розвитку товстої кишки?
3. Яка топографія тонкої кишки?

4. Які розрізняють відділи тонкої кишки?
5. Які розрізняють відділи товстої кишки?
6. Які функції тонкої, товстої кишок?
7. На які відділи поділяється брижова частина тонкої кишки?
8. Де на препараті знаходиться корінь брижі тонкої кишки?
9. Яка будова стінки тонкої кишки?
10. Які особливості будови слизової оболонки тонкої кишки?
11. Які відмінності в будові порожньої і клубової кишок?
12. Які зовнішні відмінності в будові тонкої і товстої кишок?
13. Які шари розрізняють в стінці товстої кишки?
14. Які утвори має слизова оболонка прямої кишки?
15. Які аномалії розвитку кишечнику вам відомі?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Анатомія кишечнику. Підписати позначені утвори:

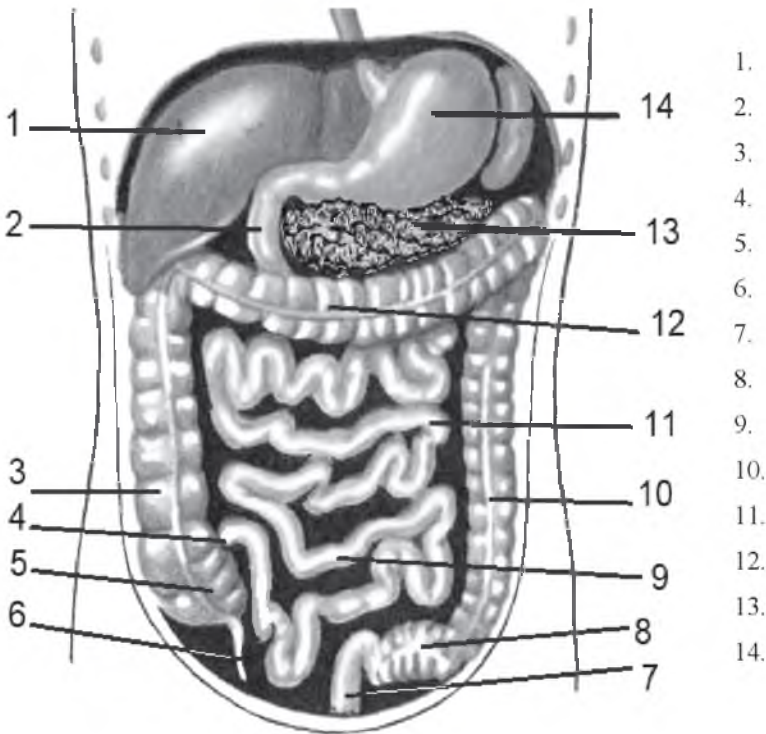
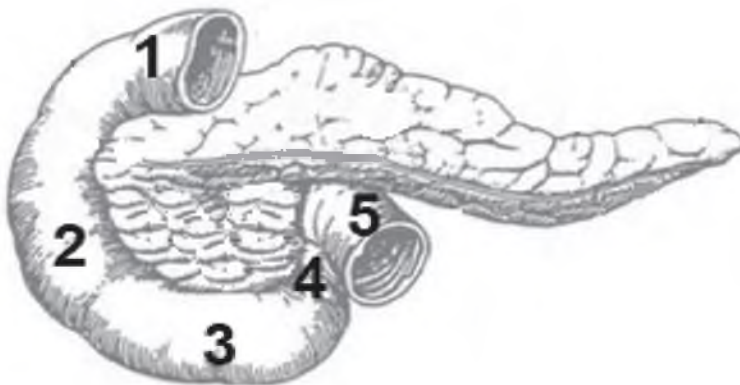

Рис 2. Будова дванадцятипалої кишки. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 38:

1. При ендоскопічному обстеженні дванадцятипалої кишки діагностовано пухлину великого сосочка. Вкажіть локалізацію цього патологічного утворення у кишці:

- A. У низхідній частині
- B. У верхній частині
- C. У горизонтальній частині
- D. У висхідній частині
- E. У верхньому згині

2. У новонародженої дитини протягом першої доби педіатр помітив відсутність акту дефекації. Про яку ваду розвитку свідчить цей факт?

- A. Атрезія заднього проходу
- B. Атрезія стравоходу
- C. Заяча губа
- D. Дивертикул стравоходу
- E. Дивертикул порожньої кишки

3. У хворого з порушенням згортання крові виявлений тромбоз однієї з гілок нижньої брижової артерії. Який відділ кишечника вражений?

- A. Colon sigmoideum
- B. Pleum
- C. Caecum
- D. Colon transversum
- E. Colon ascendens

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль № 5	Анатомія травної системи
Тема заняття 39	Анатомія печінки та підшлункової залози
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Печінка є найбільшою залозою зовнішньої секреції в організмі людини, яка бере участь в сотнях процесів та працює цілодобово як серце і легені. Із безлічі функцій печінки три є основними: вона відфільтровує шкідливі речовини з крові; запасає енергетичний матеріал; виробляє жовч, яка допомагає перетравлювати їжу.

Її екскреторна функція - вироблення жовчі, у якій нараховують 40 хімічних сполук, синтезованих у печінці або захоплених із крові: холестерин, жовчні кислоти, білірубін. Перетворюючи жири на емульсію, жовч сприяє подальшому розщепленню їх під дією ліпази підшлункової залози. Жовч посилює перистальтику кишок. У дорослої людини протягом доби печінка, виробляє 700-800 см³ жовчі. Печінці властива бар'єрна функція: токсичні продукти білкового обміну, які приносяться до печінки кров'ю, нейтралізуються в ній. Печінка бере участь в усіх видах обміну речовин: водному, білковому, жировому, вуглеводному, мінеральному, в ній депонується ряд вітамінів (А, В, К, С, РР), вона є депо заліза, міді, цинку. В ембріональний період печінці властива функція кровотворення.

Підшлункова залоза виділяє підшлунковий сік, який містить ферменти (трипсин, амілазу, ліпазу, мальтозу та ін.), що розщеплюють білки до амінокислот, жири - до жирних кислот та вуглеводи - до моносахаридів. У підшлунковій залозі є особливі скупчення залозистих клітин, підшлункові острівці (insulae pancreaticae), вкраплені між ацинусами. Ці острівці становлять екзокринну частину підшлункової залози. Знання анатомії печінки і підшлункової залози, топографії цих органів (склетотопія, голотопія, синтопія)

необхідні студентам для вивчення фізіології, гістології, топографічної анатомії, невідкладної хірургії, внутрішніх хвороб, ендокринологічних, хірургічних і інфекційних захворювань.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Вивчити розвиток печінки та підшлункової залози. Провести аналіз і засвоїти топографію, зовнішню і внутрішню будову, функції печінки та її зв'язок. Вивчити частини жовчного міхура. Розглянути і засвоїти зовнішню і внутрішню будову, топографію підшлункової залози.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

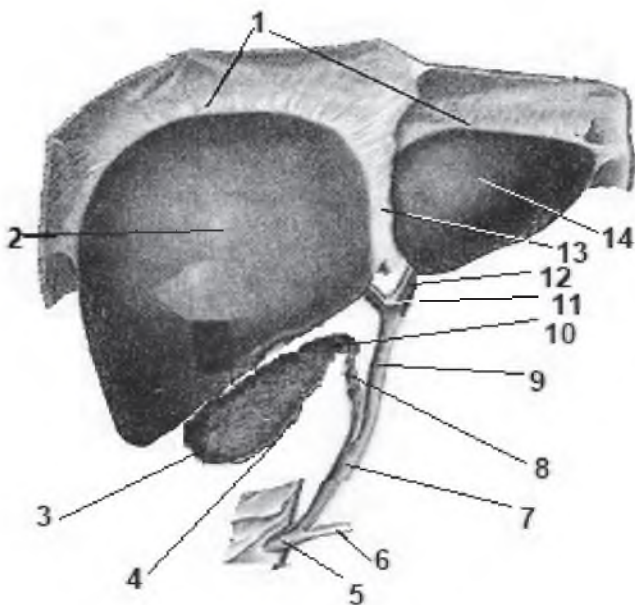
Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Як розвивається печінка та підшлункова залоза?
2. Яка топографія печінки?
3. З якими органами межує печінка? Показати на препараті.
4. Яка зовнішня будова печінки?
5. Які функції печінки?
6. Які частини розрізняють у жовчного міхура?
7. Яка зовнішня будова підшлункової залози?
8. Яка топографія підшлункової залози?
9. Які функції підшлункової залози?
10. Які є зв'язки печінки?
11. Де на препараті знаходяться ворота печінки? Які анатомічні утвори вони містять?
12. Які важливі анатомічні структури розміщені в товщі печінково-дванадцятипало-кишкової зв'язки? Опишіть їх топографію.
13. Яка сегментарна будова печінки?
14. Що таке часточка печінки?
15. Як розгалужуються внутрішньопечінкові судини і жовчні протоки?
16. Що таке печінкова триада?
17. Яка будова стінки жовчного міхура?
18. Де на препараті знаходяться позапечінкові жовчні протоки, спільна жовчна протока?
19. Яка внутрішня будова підшлункової залози?
20. Які є зв'язки підшлункової залози?

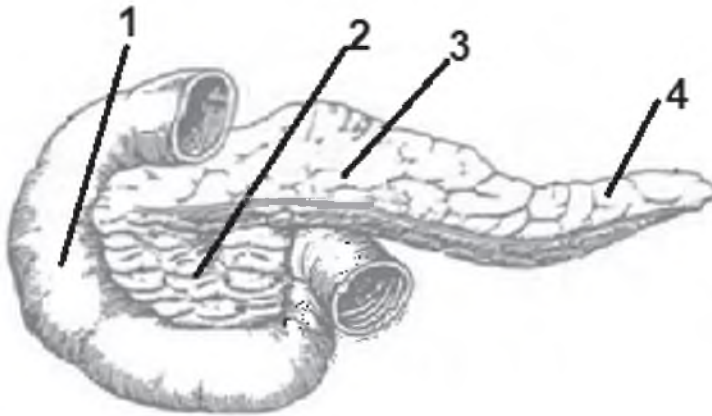
5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Анатомія печінки та жовчовивідних шляхів. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.

Рис 2. Анатомія підшлункової залози. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 39:

1. Хвора К., 30 років, скаржиться на сильну спрагу, сухість у роті, які з'явилися після сильного нервового потрясіння. При лабораторному обстеженні виявлено збільшення цукру в крові до 10 ммоль/л. Захворювання якої ендокринної залози у хворої?

- A. Підшлункової
- B. Щитоподібної
- C. Статевих
- D. Наднирникових
- E. Епіфіза

2. У хворого з жовчнокам'яної хворобою розвинулась механічна жовтяниця. При обстеженні встановлено, що камінь знаходиться в загальній жовчній протоці. Які жовчовивідні протоки утворюють обтуровану протоку?

- A. Ductus hepaticus communis et ductus cysticus

- B. Ductus hepaticus communis et ductus choledochus
- C. Ductus hepaticus dexter et ductus cysticus
- D. Ductus hepaticus dexter et sinister
- E. Ductus hepaticus sinister et ductus cysticus

3. Хворого госпіталізовано з приводу внутрішньої кровотечі внаслідок падіння та надриву зв'язки, що фіксує печінку до діафрагми. Що це за зв'язка?

- A. Вішцева зв'язка
- B. Печінково-шлункова зв'язка
- C. Кругла зв'язка
- D. Серпоподібна зв'язка
- E. Трикутна зв'язка

4. У хворой з пухлиною підшлункової залози розвинулася механічна жовтяниця внаслідок стиснення жовчовивідної протоки. Яка протока піддається стисненню?

- A. Ductus choledochus
- B. Ductus cysticus
- C. Ductus hepaticus communis
- D. Ductus hepaticus dexter
- E. Ductus hepaticus sinister

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль № 5	Анатомія травної системи
Тема заняття 40	Очеревина
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Очеревина є надзвичайно чутливим утвором черевної порожнини, оскільки в ній зосереджена велика кількість нервових закінчень. Знання будови очеревини, її топографії, взаємовідношення з органами черевної і тазової порожнини необхідні студентам при вивченні клінічної анатомії, а також при лікуванні патології цих органів.

2. Конкретні цілі практичного заняття

На препаратах, таблицях, муляжах провести аналіз топографії поверхів черевної порожнини та їхніх проєкцій на передню черевну стінку. Визначити: порожнину очеревини, сумки, зв'язки, чепці, брижі, синуси, канали, закутки. Вивчити топографію верхнього поверху черевної порожнини.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

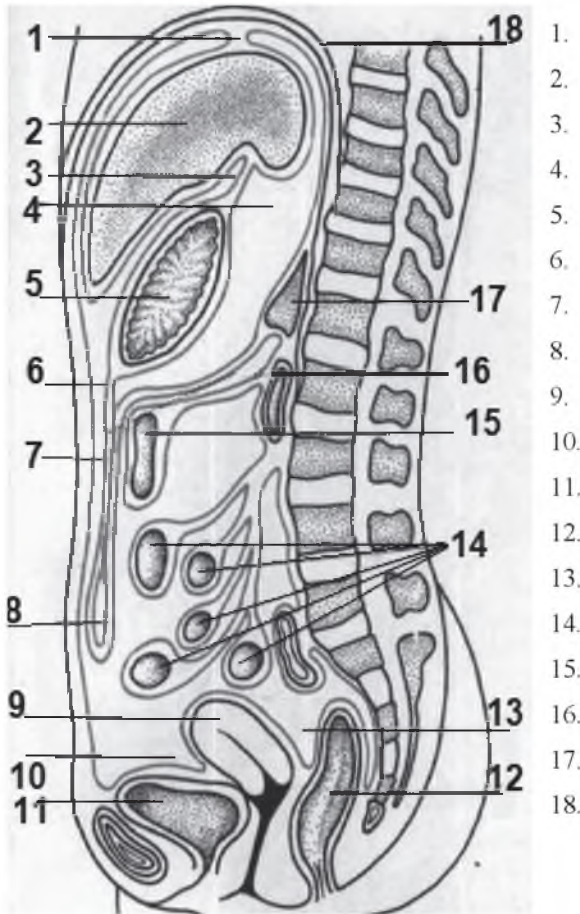
4. Теоретичні питання до заняття

1. Яка будова очеревини, її листків, порожнини очеревини?
2. Що ви знаєте про заочеревинний простір, його значення?
3. Де на препаратах знаходяться зв'язки печінки, шлунку, селезінки, дванадцятипалої кишки, підшлункової залози?
4. Яке значення має чепцевий отвір. Показати на препараті і назвати стінки цього отвору?
5. Які межі середнього і нижнього поверхів очеревини?
6. Які органи черевної порожнини покриті очеревиною інтраперитонеально, мезоперитонеально, екстраперитонеально?
7. Яка різниця між черевною порожниною і очеревинною порожниною?

8. Де на препараті знаходяться брижі тонкої кишки?
9. Як покриті очеревиною органи малого таза у чоловіків та жінок?
10. Які заглибини очеревини малого таза у чоловіків вам відомі?
11. Які функції очеревини?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Анатомія очеревини. Підписати позначені утвори:

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 40:

1. При оперативному втручанні в черевній порожнині хірургу необхідно проникнути в чепцеву (сальникову) сумку. Як може проникнути хірург в цю частину порожнини очеревини, не порушуючи цілісність малого чепця (сальника)?

- A. Через чепцевий (сальниковий) отвір
- B. Через праву біляободову борозну
- C. Через ліву біляободову борозну
- D. Через правий брижовий синус
- E. Через лівий брижовий синус

2. Хірург визначив, що найбільший простір для обстеження і виконання оперативних втручань на підшлунковій залозі хворого дає розтин ліг. gastrocolicum. В який простір черевної порожнини при цьому потрапляє хірург?

- A. Чепцеву сумку
- B. Печінкову сумку
- C. Правий бічний канал
- D. Лівий бічний канал
- E. Передшлункову сумку

3. Хворому діагностували пухлину відхідникового каналу прямої кишки. Як розміщується даний відділ прямої кишки відносно очеревини?

- A. Екстраперіонеально
- B. Інтраперіонеально
- C. Мезаперіонеально
- D. Екстра і частково мезаперіонеально
- E. Інтра і частково мезоперіонеально

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль № 6	Анатомія дихальної системи
Тема заняття 41	Анатомія зовнішнього носу, носової порожнини, гортані
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Дихальна система займає важливе місце в обміні речовин: газообмін, участь в обміні води, у підтриманні кислотно-лужного балансу, регуляції температурного балансу.

Крім цього це найбільше депо крові, місце знаходження клітин ДЕС, які беруть участь в ендокринних процесах, та клітин імунної системи. Через легені виділяються летучі речовини - алкоголь, ефір, ацетон, аміак. Дихальна система виконує функцію голосоутворення; у порожнині носа знаходяться рецептори нюху. Оскільки патологія органів дихальної системи зустрічається досить часто, знання їх анатомії стануть у пригоді студентам при подальшому вивченні різних клінічних дисциплін.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Аналізувати розвиток дихальної системи в онтогенезі. Пояснювати відділи дихальної системи. Трактувати функціональне значення в життєдіяльності людини. Вивчити будову зовнішнього носу і носової порожнини, приноскових пазух, гортані.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

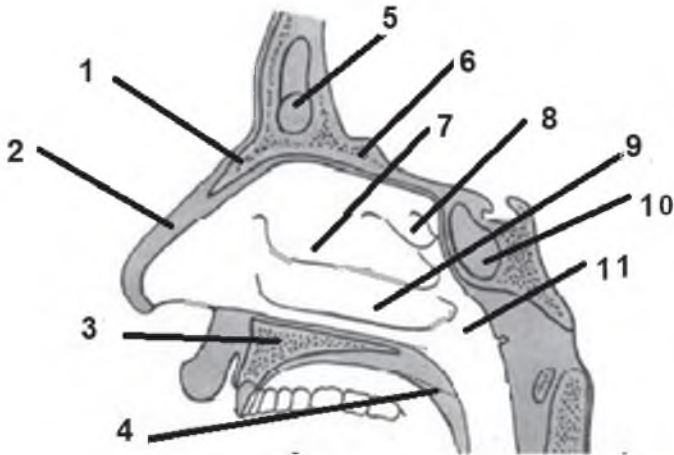
4. Теоретичні питання до заняття

1. Як розвивається дихальна система в онтогенезі?
2. Яка будова зовнішнього носу?

3. Яка будова порожнини носа?
4. Скільки є носових ходів, чим вони обмежені?
5. Які є приносні пазухи, їх сполучення?
6. Яка зовнішня будова і топографія гортані?
7. Яка будова порожнини гортані?
8. Які є суглоби та м'язи гортані?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Ділянка носа. Підпишіть позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.

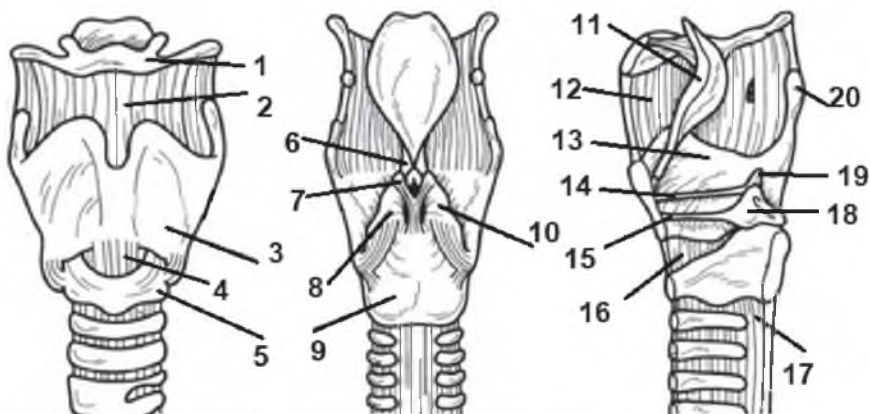

Рис 1. Будова гортані. Підпишіть позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.
- 19.
- 20.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 41:

1. Хворий скаржиться на головний біль, утруднене дихання. Рентген підтвердив діагноз – фронтит (запалення лобової пазухи). В якому носовому ході при огляді порожнини носа можуть спостерігатись гнійні виділення?

- A. Середньому
- B. Верхньому
- C. Нижньому
- D. Загальному
- E. Над верхньою носовою раковиною

2. Під час обстеження пацієнта ЛОР лікар діагностував запалення верхньощелепних пазух. В якому носовому ході під час риноскопії був виявлений гній?

- A. В середньому
- B. В верхньому
- C. В нижньому
- D. У загальному
- E. В найвищому

3. Рентгенологічно встановлено скупчення гною у верхньощелепній пазусі справа. У який носовий хід виділяється гній?

- A. У правий середній носовий хід
- B. У правий нижній носовий хід
- C. У правий верхній носовий хід
- D. У правий загальний носовий хід
- E. У правий носоглотковий хід

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль № 6	Анатомія дихальної системи
Тема заняття 42	Анатомія трахеї, головних бронхів, легень
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Дихальна система займає важливе місце в обміні речовин: газообмін, участь в обміні води, у підтриманні кислотно-лужного балансу, регуляції температурного балансу.

Крім цього це найбільше депо крові, місце знаходження клітин ДЕС, які беруть участь в ендокринних процесах, та клітин імунної системи. Через легені виділяються летучі речовини - алкоголь, ефір, ацетон, аміак. Дихальна система виконує функцію голосоутворення; у порожнині носа знаходяться рецептори нюху. Оскільки патологія органів дихальної системи зустрічається досить часто, знання їх анатомії стануть у пригоді студентам при подальшому вивченні різних клінічних дисциплін.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Розглянути і вивчити будову трахеї, головних бронхів, легень. Пояснювати функції легень, запам'ятати особливості будови правої та лівої легені.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

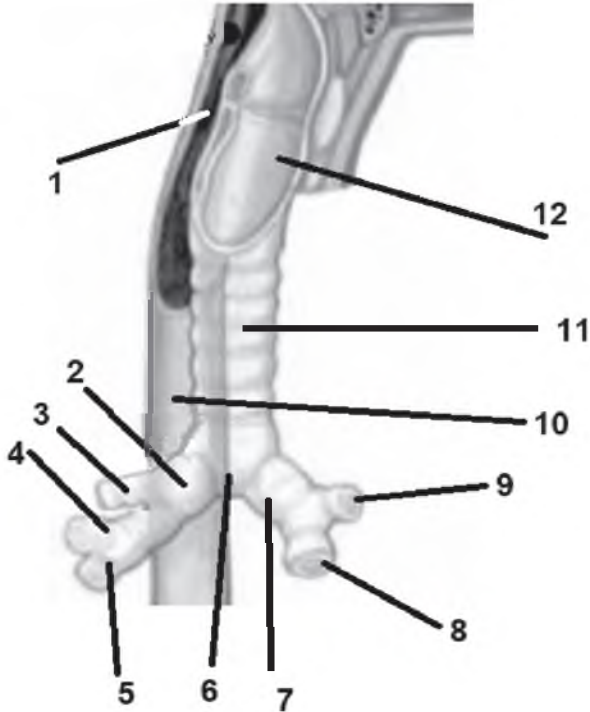
4. Теоретичні питання до заняття

1. Як розвивається трахея, бронхи в онтогенезі?
2. Яка будова і топографія трахеї?
3. Що таке бронхіальне дерево?
4. Що таке альвеолярне дерево?

5. Яка будова легень?
6. Які межі легень?
7. Що таке середостіння, дайте визначення?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

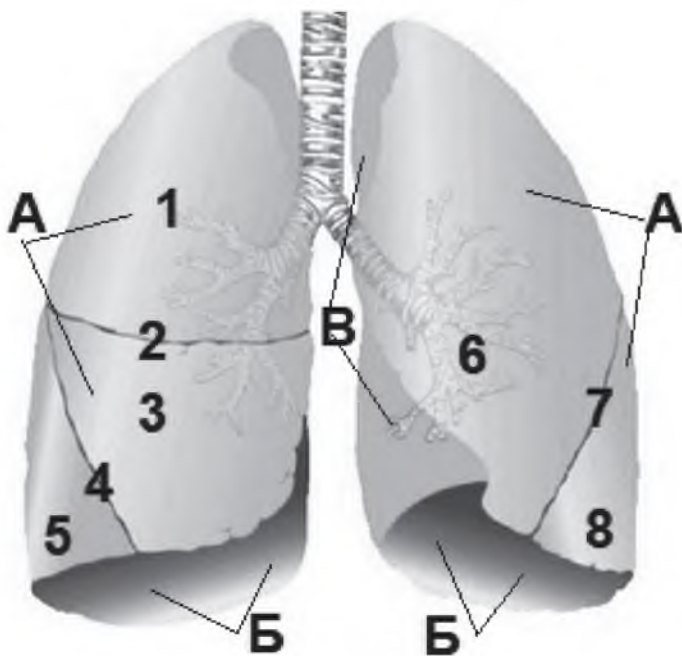
Рис 1. Трахея та бронхи. Підпишіть позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.

12.

Рис 1. Анатомія легень. Підпишіть позначені утвори:

A.

Б.

В.

1.

2.

3.

4.

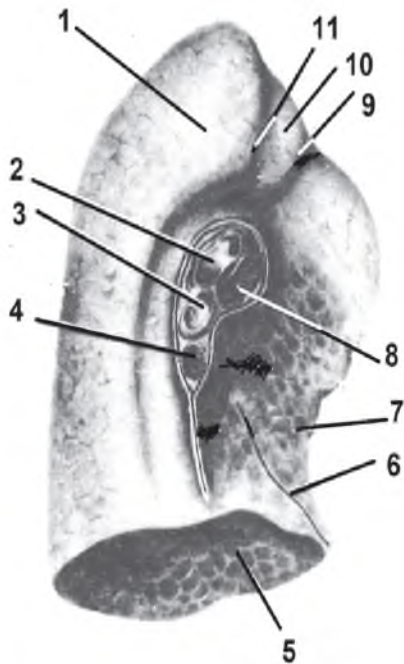
5.

6.

7.

8.

Рис 3. Будова кореня легені. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 42:

1. Хворому з порушенням функції зовнішнього дихання необхідно зробити трахеостомію. На рівні яких хрящових кілець трахеї частіше за все може знаходитися перешийок щитоподібної залози?

- A. II-IV
- B. III-IV
- C. I-II
- D. IV-V
- E. V-VI

2. Дитина 3-х років поступила у лікарню з чужорідним тілом у бронхах. В який бронх вірогідніше всього потрапило чужорідне тіло?

- A. в правий головний бронх
- B. в лівий сегментарний бронх
- C. в дольковий бронх
- D. в лівий головний бронх
- E. в правий сегментарний бронх

3. Хворому проведено лобектомію правої середньої частки легені. Які сегменти були ураженні?

- A. Бічний та присередній
- B. Верхівковий та присередній
- C. Присередній і передній основні
- D. Верхівковий, передній
- E. Задній і бічний основні

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль № 6	Анатомія дихальної системи
Тема заняття 43	Плевра, середостіння
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Дихальна система займає важливе місце в обміні речовин: газообмін, участь в обміні води, у підтриманні кислотно-лужного балансу, регуляції температурного балансу.

Крім цього це найбільше депо крові, місце знаходження клітин ДЕС, які беруть участь в ендокринних процесах, та клітин імунної системи. Через легені виділяються летучі речовини - алкоголь, ефір, апетон, аміак. Дихальна система виконує функцію голосоутворення; у порожнині носа знаходяться рецептори нюху. Оскільки патологія органів дихальної системи зустрічається досить часто, знання їх анатомії стануть у пригоді студентам при подальшому вивченні різних клінічних дисциплін.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Аналізувати будову середостіння. Класифікувати середостіння на переднє, середнє та заднє.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

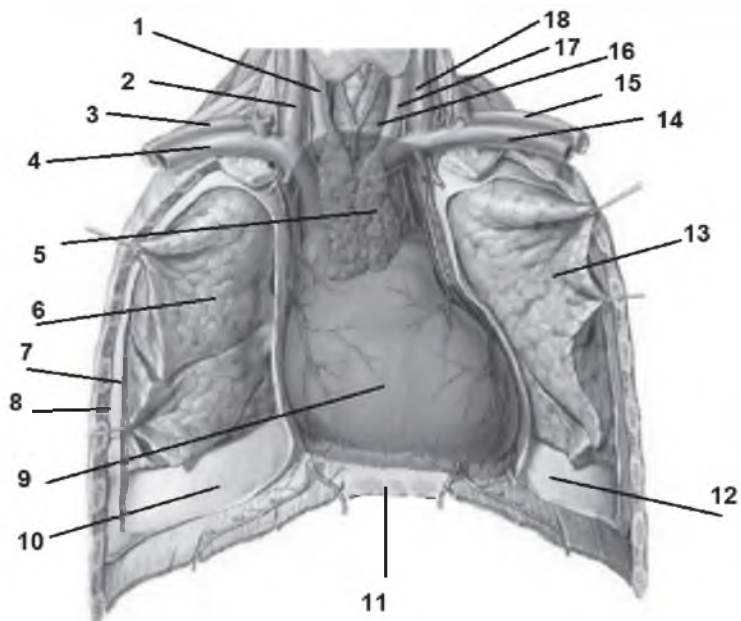
Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Яка будова плеври, плевральних синусів, їх клінічне значення?
2. Які межі плеври?
3. Що таке середостіння?
4. Які органи розташовані у нижньому, передньому, середньому, задньому, середостінні?
5. Назвіть основні методи дослідження органів дихальної системи?

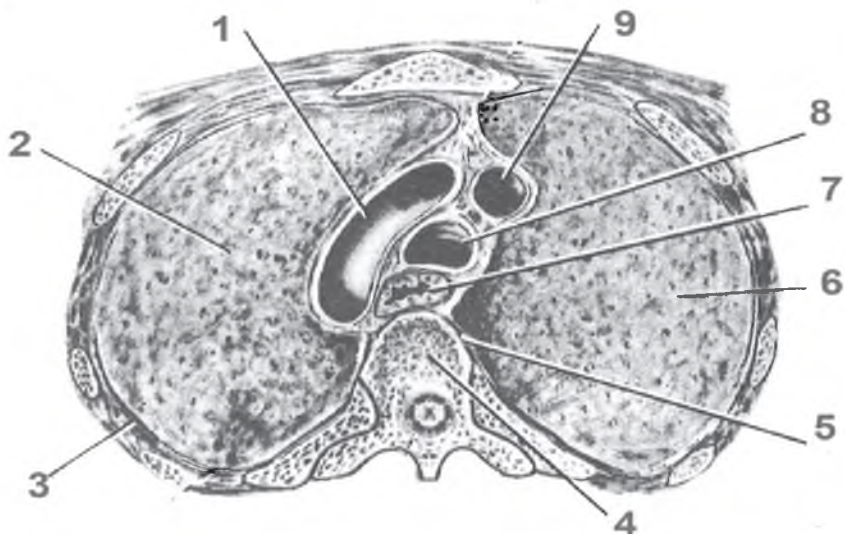
5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Анатомія середостіння. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.

Рис 2. Анатомія середостіння. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 43:

1. У хворої виявлено ексудативний плеврит. На якому рівні необхідно провести плевральну пункцію по задній пахвовій лінії?

А. ІХ міжреберний простір

- B. VIII міжреберний простір
- C. VII міжреберний простір
- D. XI міжреберний простір
- E. VI міжреберний простір

2. У хворого запалення легенів ускладнилось ексудативним плевритом. В якому з перелічених анатомічних утворень переважним чином може накопичуватися рідина?

- A. sinus costodiaphragmaticus pleurae
- B. sinus costomediastinalis pleurae
- C. sinus phrenicomediastinalis pleurae
- D. sinus transversus pericardii
- E. sinus obliquus pericardii

3. Хвора госпіталізована до лікарні з діагнозом плеврит. В якому місці плевральної порожнини міститься найбільша кількість ексудату?

- A. Реберно-діафрагмальний синус
- B. Реберно-медіастинальний синус
- C. Під коренем легенів
- D. Під куполом плеври
- E. Діафрагмально-медіастинальний синус

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття
Змістовний модуль №7	Анатомія сечової системи
Тема заняття 44	Загальна анатомія сечової системи. Нирки
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Створення правильного уявлення про будову, топографію, функції сечовивідних органів, що необхідно при вивченні захворювань сечовивідної системи, а також зв'язку з великим числом вроджених аномалій розвитку (12-17%).

2. Конкретні цілі практичного заняття

Вивчити закономірності розвитку сечовидільної системи в онтогенезі. Проаналізувати будову найголовнішого екскреторного органу - нирки. Розглянути будову сечоводів, сечового міхура, сечівника.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

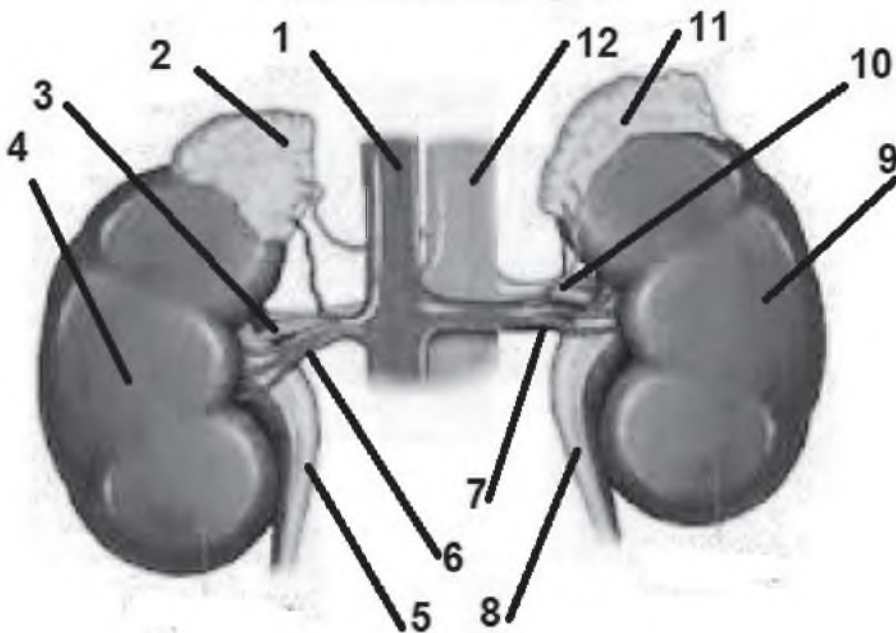
Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Як розвивається сечова система в онтогенезі?
2. Яка топографія нирок: скелетотопія, синтопія?
3. Яка зовнішня будова нирок?
4. Що входить до «ниркової ніжки»?
5. Яка внутрішня будова нирок?
6. Що є структурно-функціональною одиницею нирки?

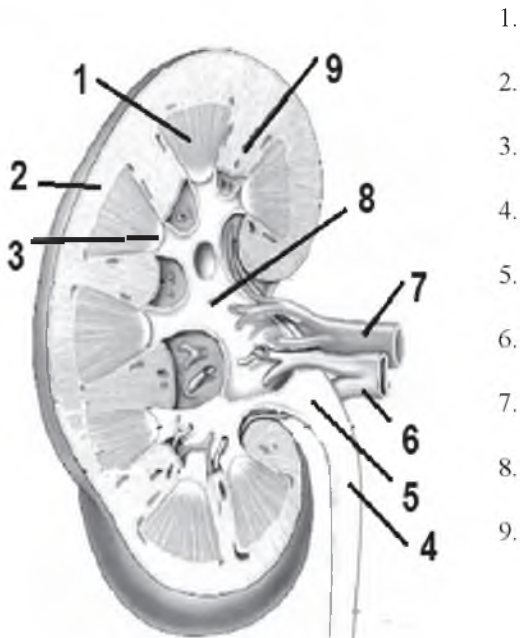
5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Топографія нирок. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.

Рис 2. Будова нирки. Підписати позначені утвори:

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 44:

1. При обстеженні хворого похилого віку був встановлений супутній діагноз “блукаюча нирка”. Зміни в яких структурах нирки призвели до цього стану?

- A. Corpus adiposum pararenale
- B. Hilus renalis
- C. Sinus renalis
- D. Ureter
- E. Fascia renalis

2. У хворой жінці 47 років при обстеженні виявлено рефлюкс (зворотній закид сечі). У якій частині нирки розташовані гладенькі м’язи, порушення функції яких може бути причиною рефлюкса?

- A. Calyx renalis minor
- B. Pelvis renalis
- C. Capsula glomeruli
- D. Ductuli papillares
- E. Calyx renalis major

3. У військкоматі, на УЗО-діагностиці у хлопчика 19 років було виявлено опущення нирки. На рівні яких хребців розташовані нирки в нормі?

- A. 11 грудного та 3 поперекового
- B. 9-10 грудних
- C. 4-5 поперекових
- D. 12 грудного та 1 поперекового
- E. 9-12 грудних

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль № 7	Анатомія сечової системи
Тема заняття 45	Анатомія органів сечової системи: сечоводи, сечовий міхур, сечівник
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Створення правильного уявлення про будову, топографію, функції сечовивідних органів, необхідне при вивченні захворювань сечовивідної системи, а також зв'язку з великим числом вроджених аномалій розвитку (12-17%).

2. Конкретні цілі практичного заняття

Вивчити закономірності розвитку сечовидільної системи в онтогенезі. Проаналізувати будову найголовнішого екскреторного органу - нирки. Намалювати схему видільної системи. Пояснити будову сечоводів, сечового міхура, сечівника.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

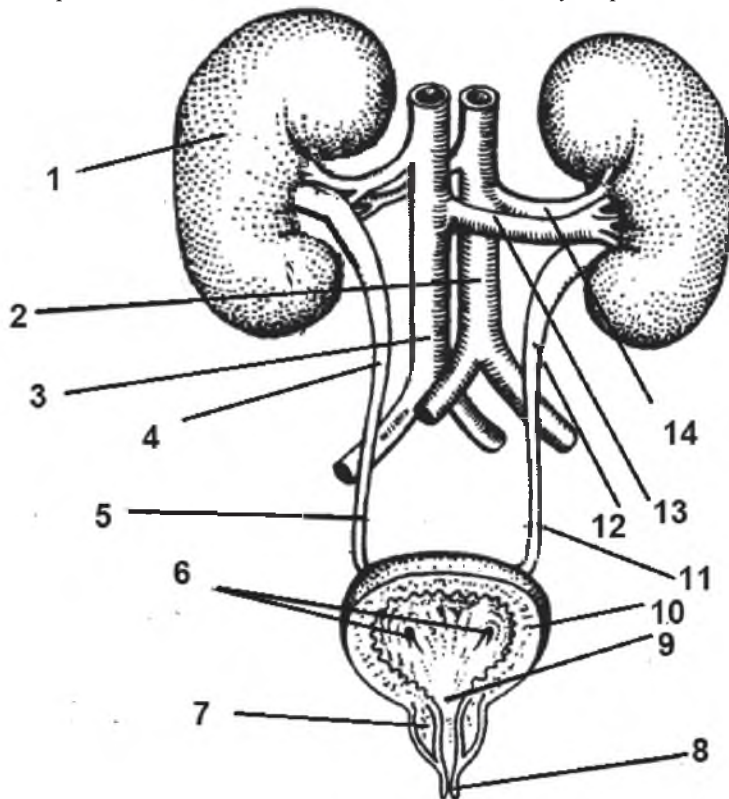
Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Яка будова сечоводів, їх топографія?
2. Яка будова сечового міхура, його топографія?
3. Яка будова жіночого сечівника? Особливості, функції?
4. Яка будова чоловічого сечівника? Особливості, функції?

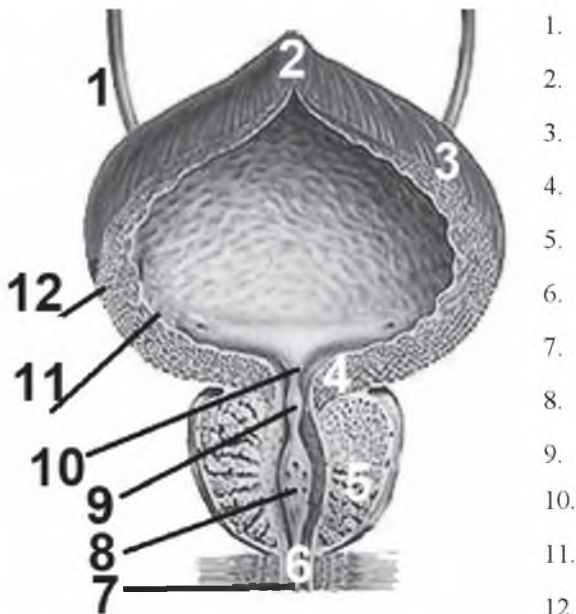
5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Органи сечової системи. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.

Рис 2. Будова сечового міхура чоловіка. Підписати позначені утвори:

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 45:

1. Під час оперативного втручання у жінки виникла необхідність перев'язати маткову артерію. Яке з утворень може бути випадково перев'язаним разом з нею?

- A. Сечовід
- B. Маткова труба
- C. Кругла зв'язка матки
- D. Внутрішня клубова вена
- E. Сечівник

2. У хворого сечокам'яна хвороба ускладнилася виходом конкремента з нирки. На якому рівні сечоводу, найвірогідніше, він зупиниться?

- A. На межі черевної та тазової частин
- B. У лоханці
- C. У середній черевній частині

D. На 2 см вище впадіння в сечовий міхур

E. На 5 см вище тазової частини

3. При цистоскопії у нормі слизова оболонка сечового міхура утворює складки за винятком однієї ділянки трикутної форми, де слизова оболонка гладка. В якій частині сечового міхура знаходиться цей трикутник?

A. дно міхура

B. шийка міхура

C. верхівка

D. тіло

E. перешийок

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль №8	Анатомія статевої системи
Тема заняття 46	Анатомія чоловічих статевих органів
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Створення правильного уявлення про анатомію внутрішніх та зовнішніх чоловічих статевих органів необхідне при лікуванні різноманітних захворювань репродуктивного апарату, а також вад розвитку чоловічої репродуктивної системи.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Вивчити розвиток чоловічої статевої системи в онтогенезі; будову, функції внутрішніх та зовнішніх статевих органів.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Як класифікують чоловічі статеві органи?
2. Які статеві органи належать до внутрішніх?
3. Де на препараті знаходиться піхвова оболонка яєчка, її пристінковий та органний листки?
4. Яка будова строми та паренхіми яєчка?
5. Намалуйте схему виведення секрету з чоловічої статевої залози.
6. Які є складові частини сім'яносної протоки?
7. Яка будова передміхурової залози та залоз цибулини сечовивідного каналу?
8. Яка будова сім'яного канатика?
9. Яка будова зовнішніх статевих органів?
10. Які шляхи виведення сім'яної рідини?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Органи чоловічої статевої системи. Підписати позначені утвори:

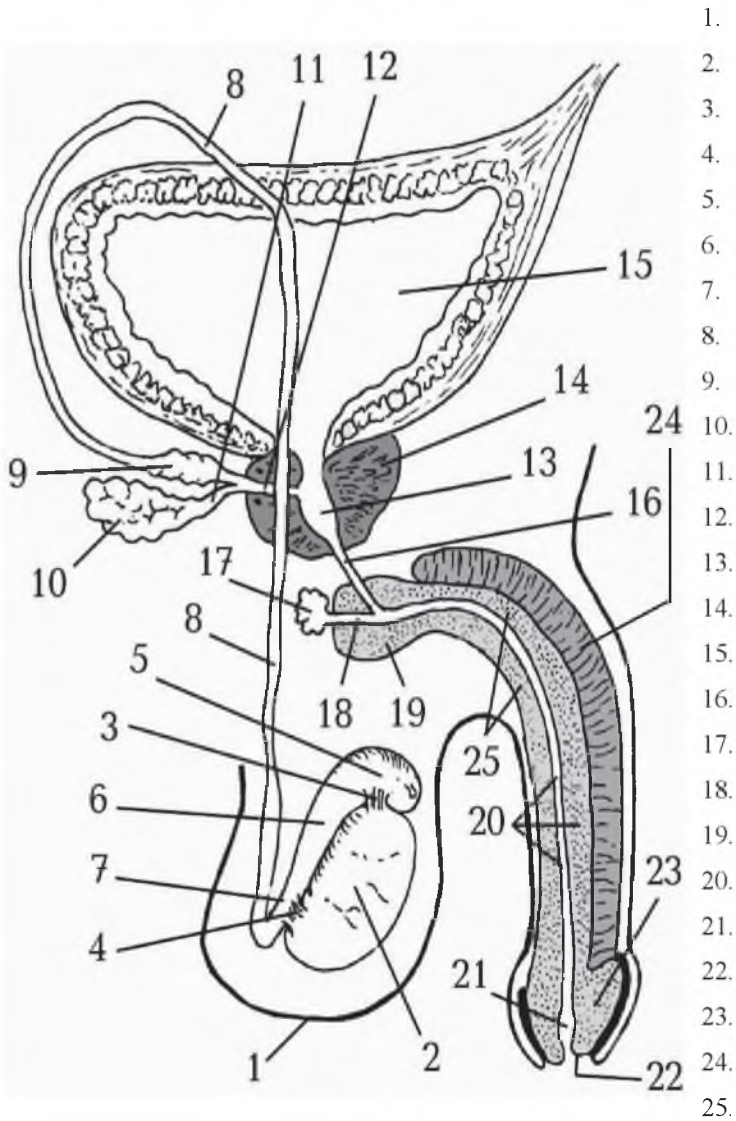
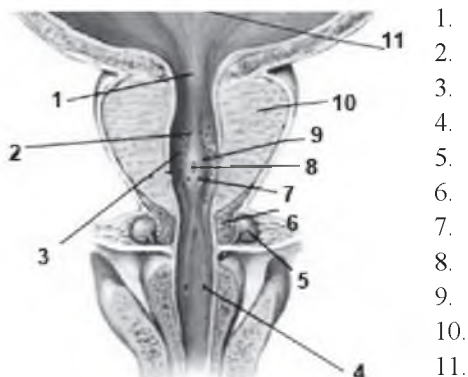

Рис 2. Будова передміхурової залози. Підписати позначені утвори:

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 46:

1. Хворому чоловіку 60-ти років після операції потрібно вивести сечу катетером. В якому місці сечівника можна зробити прорив при недостатньо вмілій маніпуляції (найбільш звужена у нормі частина)?

- A. Pars membranacea
- B. Ostium uretrae externum
- C. Fossa navicularis
- D. Pars spongiosa
- E. Pars prostatica

2. У хворого скарги на порушення сечовипускання. Діагностовано гіпертрофію передміхурової залози. Пошкодження якої частини залози призводить до порушення сечовипускання?

- A. Середня частка
- B. Ліва частка
- C. Права частка
- D. Основа
- E. Верхівка

3. Пацієнт скаржиться на виділення сечі під час статевого акту. Який орган хворий?

- A. Передміхурова залоза
- B. Сечовий міхур
- C. Яєчко
- D. Сім'яні міхурці
- E. Сім'яний канатик

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль № 8	Анатомія статевої системи
Тема заняття 47	Анатомія жіночих статевих органів
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Створення правильного уявлення про анатомію внутрішніх та зовнішніх жіночих статевих органів необхідно при лікуванні різноманітних захворювань репродуктивного апарату, а також вад розвитку. Знання топографії, будови промежини (особливо жіночої), що пов'язане з частою патологією (цухлини прямої кишки), необхідне студентам для подальшого вивчення клінічних дисциплін.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Вивчити закономірності розвитку жіночої статевої системи в онтогенезі, будову, функції внутрішніх та зовнішніх статевих органів та будову промежини.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

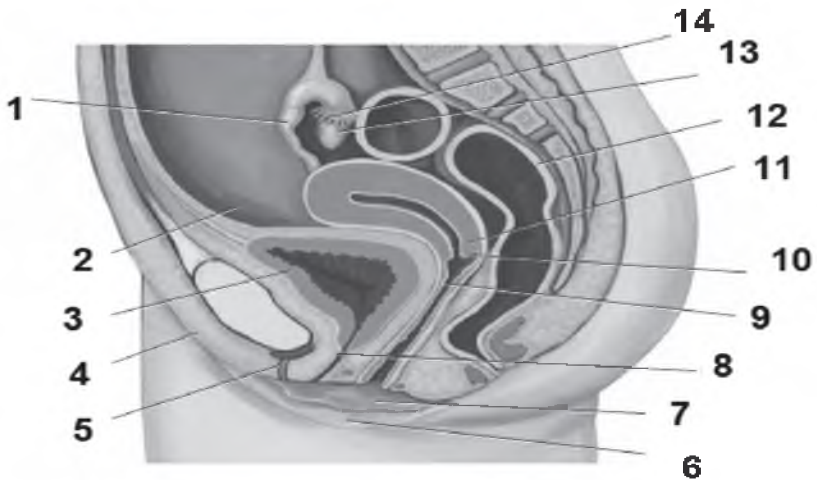
4. Теоретичні питання до заняття

1. Як класифікують жіночі статеві органи?
2. Які органи належать до внутрішніх статевих органів жінки?
3. Які частини матки розрізняють?
4. Яку будову має матка?
5. Які є шари у матки?
6. Які є зв'язки матки?
7. Які є частини маткової труби?
8. Які є зв'язки маткової труби?
9. Які частини яєчника, його придатка розрізняють?

10. Що може призвести до жіночого безпліддя?
11. Які особливості кровопостачання матки?
12. Де на препаратах знаходяться зовнішні статеві органи жінки?
13. Яка будова піхви?
14. Які Ви знаєте аномалії розвитку органів жіночої статеві системи?
15. Будова чоловічої та жіночої промежини.

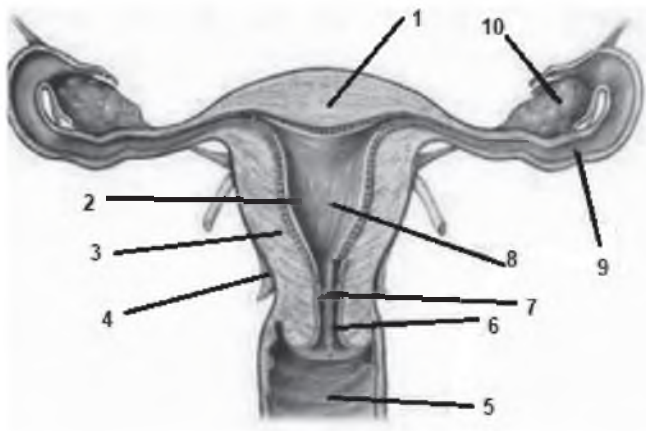
5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Органи жіночої статеві системи. Підписати позначені утвори.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.

Рис 2. Будова матки. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 47:

1. У жінки 28-ми років виявлена позаматкова вагітність, яка ускладнилася розривом маткової труби. У який простір очеревини можливе попадання крові?

- А. Прямокишково-матковий
- В. Міхурово-матковий
- С. Правий брижовий синус

- D. Лівий брижовий синус
- E. Міжсигмоподібний синус

2. Під час гінекологічного обстеження пацієнтці був виставлений діагноз ендометриту (запалення ендометрію). Яка частина маткової стінки уражена запальним процесом?

- A. Слизова оболонка
- B. Серозна оболонка
- C. М'язова оболонка
- D. Адвентиційна оболонка
- E. Навколоматкова клітковина

3. У жінки діагностоване запалення жирової клітковини між листками широкої зв'язки матки. Дайте визначення цього анатомічного утворення:

- A. Параметрій
- B. Мезометрій
- C. Міометрій
- D. Периметрій
- E. Ендометрій

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль №9	Анатомія органів імунної та ендокринної систем
Тема заняття 48	Анатомія органів та утворів імунної системи
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Органи імунної системи забезпечують захист організму від генетично чужорідних клітин чи речовин. Вони виробляють імунокомпетентні клітини, які забезпечують захисну дію. Проблеми імунітету особливої ваги набувають у питаннях, що стосуються трансплантології та лікування СНІДу.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Мати уявлення про складові імунного процесу (Т-лімфоцити, В-лімфоцити, фагоцити), механізм розвитку процесу (Т-кілери, Т-хелпери, Т-супресори). Класифікувати органи кровотворення та імунної системи; описати закономірності розвитку та закладки; будову червоного кісткового мозку, вилочкової залози, лімфоепітеліального кільця, селезінки, лімфатичних вузлів.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

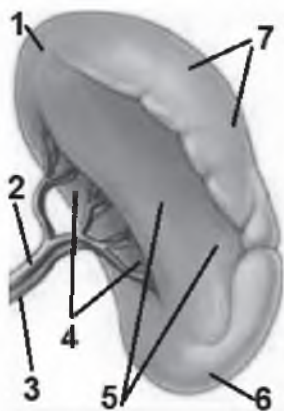
4. Теоретичні питання до заняття

1. Яка функція імунної системи? Що таке імунітет: вроджений, набутий?
2. Яка функція лімфатичної системи?
3. Яка будова, топографія і функції селезінки?
4. Яка будова, топографія і функції мигдаликів?
5. Що таке червоний та жовтий кістковий мозок, їх функції?
6. Яка будова, топографія і функції тимуса?
7. Яка функція червоподібного відростка?
8. Де локалізуються групові лімфатичні фолікули (Пееєрові бляшки), їх функція?

9. Яка будова лімфатичного вузла?
 10. Як класифікують лімфатичні вузли?

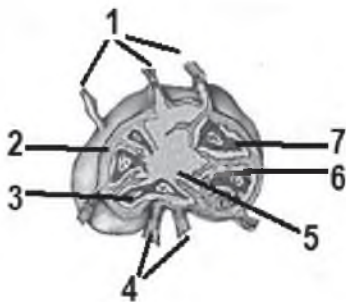
5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Будова селезінки. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

Рис 3. Будова лімфатичного вузла. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 48:

1. Під час огляду лікар, досліджуючи пацієнтку, вивчив аналізи крові і зробив висновки, що має місце ураження центральних органів імуногенезу. Які органи більш всього уражені?

- A. Кістковий мозок
- B. Селезінка
- C. Печінка
- D. Мигдалики
- E. Лімфатичні вузли

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль №9	Анатомія органів імунної та ендокринної систем
Тема заняття 49	Анатомія органів центральної ендокринної системи
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Регуляція життєдіяльності організму людини здійснюється нейрогуморальним шляхом. Важливу роль в цьому процесі відіграють залози внутрішньої секреції, інкрети яких поступають прямо в кров. Знання цього розділу анатомії вкрай важливе студентам для подальшого навчання.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Аналізувати будову, класифікацію, функції органів ендокринної системи. Пояснити формування гіпоталамо-гіпофізарної системи. Трактувати вплив гормонів на життєдіяльність організму людини.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

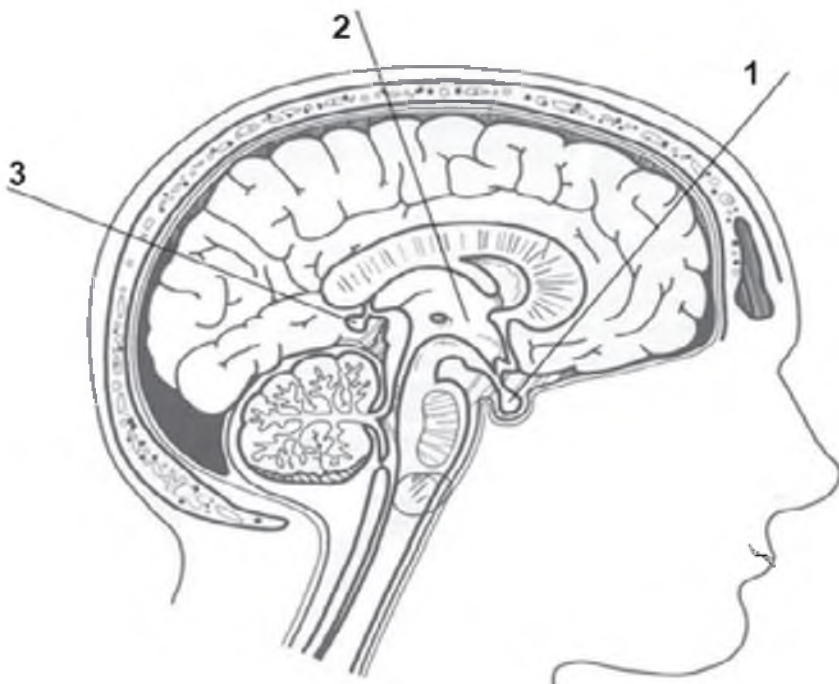
Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Дайте визначення поняттю «гормони», на які групи їх поділяють?
2. Яка відмінність ендокринних залоз від екзокринних?
3. Як класифікують ендокринні залози?
4. Яка будова, топографія, функції гіпофіза?
5. Як відбувається формування гіпоталамо-гіпофізарної системи?
6. Яка будова, топографія, функції епіфіза?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Гіпоталамо-гіпофізарна система. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 49:

1. У хворого 32-х років відзначається диспропорційний ріст скелету, збільшення надбрівних дуг, носа, губ, язика, щелепних кісток, стоп. Функція якої залози порушена?

- A. Гіпофіз
- B. Епіфіз
- C. Підшлункова

- D. Щитоподібна
- E. Надниркова

2. При рентгенологічному дослідженні кісток основи черепа виявлено збільшення порожнини турецького сідла, витончення передніх нахилених відростків, руйнування різних ділянок турецького сідла. Пухлина якої ендокринної залози може спричинити таке руйнування кісток?

- A. Гіпофіз
- B. Вилочкова залоза
- C. Епіфіз
- D. Щитоподібна залоза
- E. Наднирники

3. Хвора Б. 50 років скаржиться на те, що останнім часом вуха, ніс, кисті почали збільшуватись в розмірі. Гіперфункція якої залози дасть подібні симптоми?

- A. гіпофіза
- B. щитоподібної
- C. статевих
- D. наднирникових
- E. епіфіза

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль №9	Анатомія органів імунної та ендокринної систем
Тема заняття 50	Анатомія органів периферичної ендокринної системи
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Регуляція життєдіяльності організму людини здійснюється нейрогуморальним шляхом. Важливу роль в цьому процесі відіграють залози внутрішньої секреції, інкрети яких поступають прямо в кров. Знання цього розділу анатомії вкрай важливе студентам для подальшого навчання.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Вивчити будову, класифікацію, функції органів ендокринної системи. Трактувати вплив гормонів на життєдіяльність організму людини.

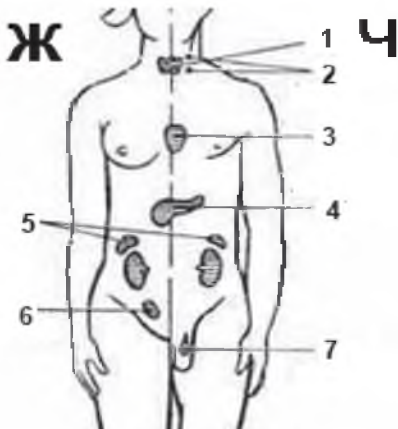
3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

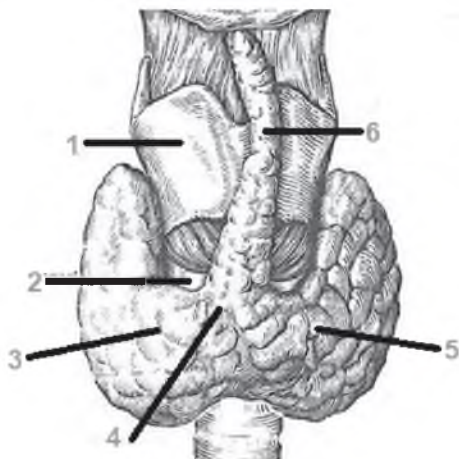
1. Дайте визначення поняттю «гормони», на які групи їх поділяють?
2. Яка відмінність ендокринних залоз від екзокринних?
3. Яка класифікація ендокринних залоз?
4. Яка будова, топографія, функції щитоподібної залози?
5. Яка будова, топографія, функції прищитоподібних залоз?
6. Яка будова, топографія, функції наднирників?
7. Яка будова, топографія, функції підшлункової залози?
8. Яка будова, топографія, функції статевих залоз?
9. Що таке APUD- система?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття.

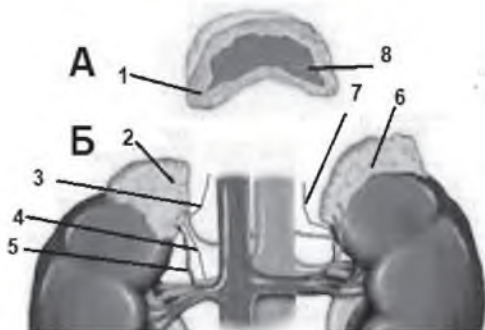
1. Підписати позначені на рисунку утвори ендокринної системи:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

2. Підписати позначені на рисунку утвори щитоподібної залози та гортані:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

3. Підписати позначені на рисунку утвори надниркових залоз:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 50:

1. В ендокринологічному відділенні знаходиться хлопчик 9 років, у котрого вже декілька разів були переломи кінцівок, пов'язані з крихкістю кісток. Функція яких ендокринних залоз (залози) порушена?

- A. Парацитоподібні
- B. Щитоподібна
- C. Вилочкова
- D. Наднирковозалозні
- E. Епіфіз

2. У хворого судоми. Про гіпофункцію якої ендокринної залози можна думати?

- A. Прищитоподібної залози
- B. Шишкоподібного тіла
- C. Гіпофіза
- D. Статевих залоз
- E. Наднирникових залоз

3. У хворого 25-ти років, який скаржився на утруднене ковтання, виявлене пухлиноподібне підвищення на корені язика 1-2 см в діаметрі, в ділянці сліпого отвору. Розростання залишків якої залози встановив лікар?

- A. Щитоподібна
- B. Прищитоподібна
- C. Аденогіпофіз
- D. Вилочкова
- E. Під'язикова

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль №10	Анатомія спинного мозку
Тема заняття 51	Загальні принципи будови рефлекторних дуг. Сіра і біла речовина ЦНС. Розвиток ЦНС в онто – і філогенезі. Зовнішня і внутрішня будова спинного мозку.
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

При ураженні спинного мозку відбуваються тяжкі розлади з втратою чутливості, рухових реакцій тощо. Важлива функція нервової системи - встановлення зв'язків між усіма органами власного організму і забезпечення його існування як єдиного цілого. Знаючи топографію, будову відділів головного мозку, студенти зможуть правильно встановити діагноз пацієнту, провести профілактику запальних процесів, травматичних ушкоджень.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Вивчити зовнішню та внутрішню будову спинного мозку, проаналізувати скелетотопію спинного мозку, провідні шляхи. Засвоїти особливості будови сірої та білої речовини спинного мозку.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Де знаходяться межі спинного мозку?
2. Які елементи зовнішньої будови спинного мозку?
3. Що таке спинномозковий сегмент і яка їх кількість?
4. Скільки сегментів розрізняють в кожному з відділів спинного мозку?
5. Що таке рефлекс?
6. Які складові частини рефлекторної дуги?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Спинний мозок людини. Підписати позначені утвори:

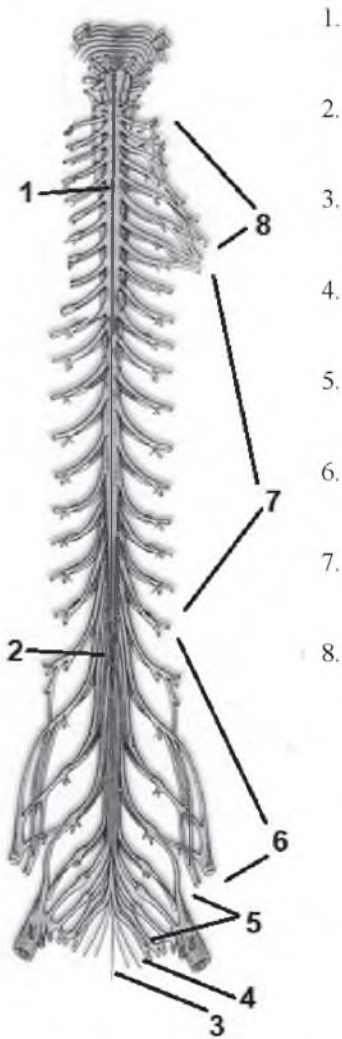
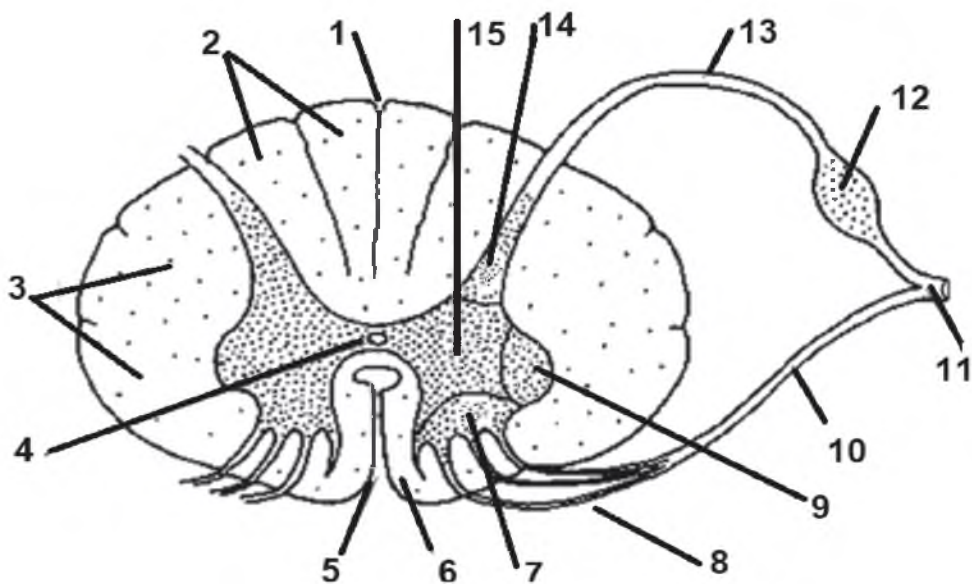

Рис 2. Будова спинного мозку людини. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 51:

1. У лівих вентральних аферентних спиноталамічних шляхах бракує інформації від протилежної частини тіла певного сегмента. Нейрони якого ядра заднього рогу спинного мозку пошкоджені?

- A. Власного ядра
- B. Губчастого шару
- C. Желатинозної субстанції
- D. Грудного ядра Кларка
- E. Вентрального ядра

2. У хворого 65 років діагностовано крововилив в передні роги спинного мозку. Якими вони є за функцією?

- A. Руховими
- B. -
- C. Чутливими
- D. Симпатичними
- E. Парасимпатичними

3. В мікропрепараті спинного мозку необхідно проаналізувати стан ядра, нейрони якого утворюють закінчення в скелетній мускулатурі. Вкажіть дане ядро.

- A. Власне ядро переднього рога
- B. Грудне ядра
- C. Проміжне латеральне ядро
- D. Власне ядро заднього рога
- E. Власне ядро сірої речовини

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль №11	Анатомія головного мозку
Тема заняття 52	Ембріогенез головного мозку. Анатомія ромбоподібного мозку
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

При ураженні головного мозку відбуваються тяжкі розлади з втратою чутливості, рухових реакцій тощо. Важлива функція нервової системи - встановлення зв'язків між усіма органами власного організму і забезпечення його існування як єдиного цілого. Ушкодження мозочка призводить до порушення координації рухів, регулювання м'язового тону, рівноваги тіла людини. Знаючи топографію, будову відділів головного мозку, студенти зможуть правильно встановити діагноз пацієнту, провести профілактику запальних процесів, травматичних ушкоджень.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Пояснювати загальну характеристику головного мозку, проаналізувати складові, розвиток головного мозку. Вивчити зовнішню будову довгастого мозку, моста та мозочка, локалізацію сірої та білої речовини.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

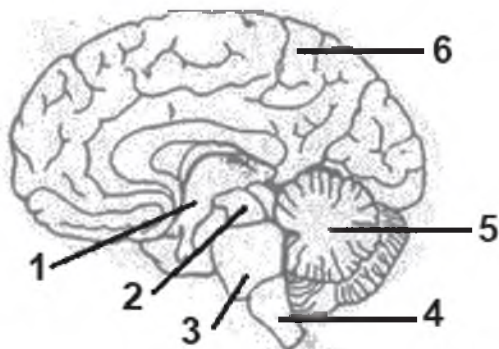
Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Як розвивається головний мозок?
2. На які відділи поділяють головний мозок? Стовбур мозку.
3. Яка зовнішня будова довгастого мозку?
4. Яка внутрішня будова довгастого мозку?
5. Яка зовнішня та внутрішня будова моста?
6. Які провідні шляхи довгастого мозку ви знаєте? Медіальна петля.
7. Які провідні шляхи моста вам відомі?

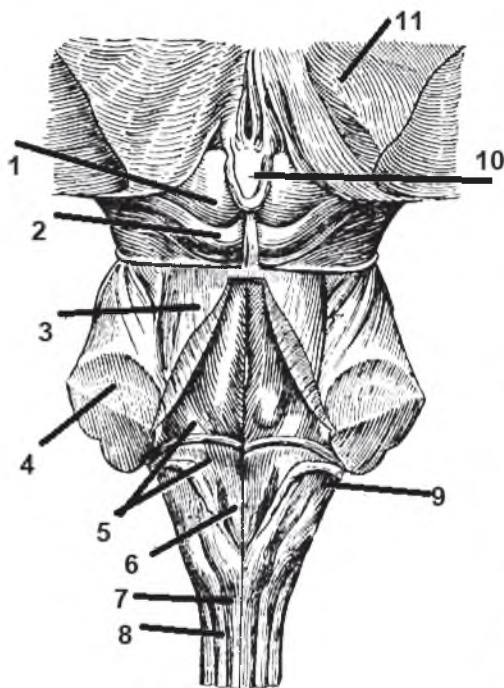
5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

1. Підпишіть позначені на рисунку відділи головного мозку:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

2. Підпишіть позначені на рисунку утвори ромбоподібного мозку:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 52:

1. Хвора госпіталізована із закритою черепно-мозковою травмою у ділянці потиличної кістки. При огляді: порушення ходи і рівноваги, тремор рук.

- A. Мозочок
- B. Міст
- C. Спинний мозок
- D. Проміжний мозок
- E. Довгастий мозок

2. Під час обстеження головного мозку на комп'ютерному томографі лікар виявив пухлину, що локалізується в ділянці нижнього слиновидільного ядра.

Який це відділ мозку?

- A. Довгастий мозок
- B. Проміжний мозок
- C. Мозочок
- D. Міст
- E. Середній мозок

3. У пацієнта порушена координація рухів, їх амплітуда і спрямованість; рухи розмашисті, непропорційні; хода "півняча", "п'яна". Який відділ мозку пошкоджено?

- A. Мозочок
- B. Довгастий мозок
- C. Спинний мозок
- D. Гіпоталамус
- E. Таламус

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль №11	Анатомія головного мозку
Тема заняття 53	Анатомія середнього мозку
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

При ураженні головного мозку відбуваються тяжкі розлади з втратою чутливості, рухових реакцій тощо. Знаючи топографію, будову відділів головного мозку, студенти зможуть правильно встановити діагноз пацієнту, провести профілактику запальних процесів, травматичних ушкоджень тощо.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Пояснювати будову стовбура головного мозку та розташування середнього мозку. Проаналізувати елементи зовнішньої будови середнього мозку; внутрішню будову середнього мозку; провідні шляхи середнього мозку.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

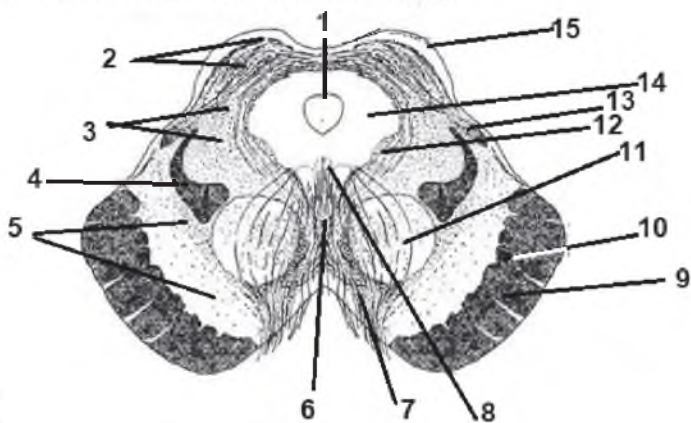
1. Похідним якого мозкового міхура є структури, що входять до складу середнього мозку?
2. Які структури видно на фронтальному розрізі середнього мозку?
3. Ядра яких черепних нервів розміщені в межах середнього мозку, і яка їх топографія?
4. В якому місці виходять з мозку III, IV пари черепних нервів?
5. Похідним порожнини якого мозкового міхура є водопровід мозку і які порожнини мозку він сполучає?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

1. Позначте на рисунку середній мозок.

2. Підпишіть позначені утвори середнього мозку:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль №11	Анатомія головного мозку
Тема заняття 54	Анатомія проміжного мозку
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

При ураженні головного мозку відбуваються тяжкі розлади з втратою чутливості, рухових реакцій тощо. Знаючи топографію, будову відділів головного мозку, студенти зможуть правильно встановити діагноз пацієнту, провести профілактику запальних процесів, травматичних ушкоджень тощо.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Пояснювати структуру стовбура головного мозку та межі розташування проміжного мозку.

Знати: - що входить до складу проміжного мозку;

- з яких частин складається ділянка зорового горба;
- яка зовнішня і внутрішня будова зорового горба;
- що являє собою в функціональному відношенні зоровий горб;
- які структури належать до надгорбової, загорбової, підгорбової ділянки;
- будову III шлуночка.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Де знаходяться три основні частини проміжного мозку на серії різних анатомічних препаратів головного мозку?
2. Де знаходиться зоровий горб, рельєф його зовнішньої будови, ядра, його функція?
3. Де знаходяться надгорбові та загорбові частини, їх функція?
4. Які і де знаходяться складові частини гіпоталамусу, їх функція?

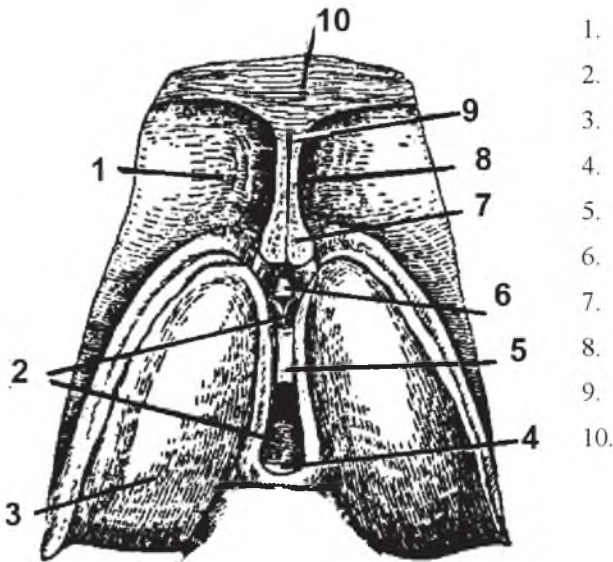
5. Які нейросекреторні ядра гіпоталамусу вам відомі і де вони знаходяться, їх зв'язки з гіпофізом?
6. Які є складові частини проміжного мозку, що утворюють шість стінок третього шлуночка? Показати на препараті.
7. Назвіть і покажіть де знаходяться сполучення третього шлуночка з боковими та четвертим шлуночком?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

1. Позначте на рисунку проміжний мозок.

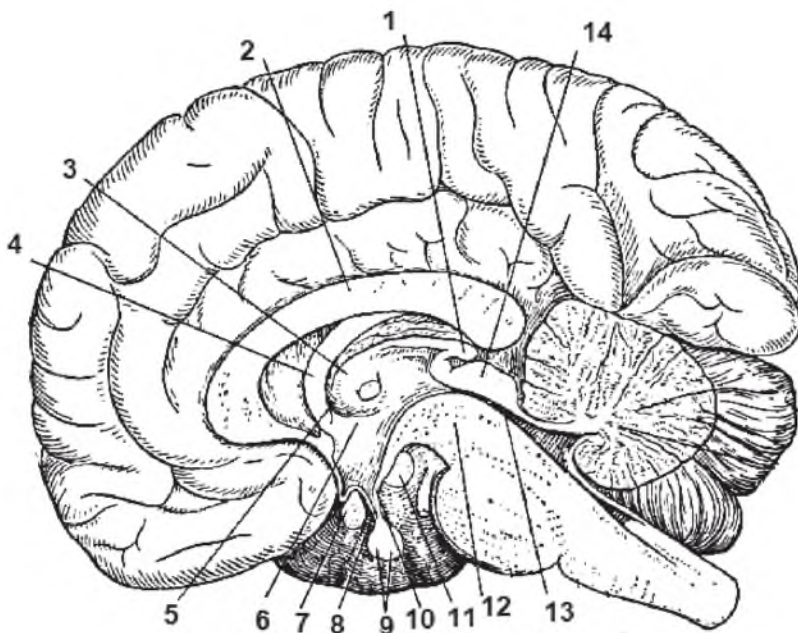

2. Підпишіть позначені утвори проміжного мозку:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

3. Підпишіть позначені утвори головного мозку:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль №11	Анатомія головного мозку
Тема заняття 55	Нюховий мозок. Базальні ядра.
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

При ураженні головного мозку відбуваються тяжкі розлади з втратою чутливості, рухових реакцій тощо. Одними із хвороб, до яких призводять порушення функцій базальних ядер, є хвороба Паркінсона, хорія. Знаючи топографію, будову відділів головного мозку, студенти зможуть правильно встановити діагноз пацієнту, провести профілактику запальних процесів, травматичних ушкоджень тощо.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Вивчити будову та складові нюхового мозку, їх клінічне значення. Засвоїти будову хвостатого ядра, сочевицеподібного ядра; що являє собою огорожа і мигдалевидне тіло. Ознайомитися зі стріопалідарною системою, її функціональним призначенням.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Як розподіляється у півкулях великого мозку сіра і біла речовина?
2. Яка загальна характеристика ядер основи головного мозку?
3. Яке функціональне призначення базальних ядер?
4. Які з базальних ядер утворюють смугасте тіло?
5. З яких частин складається хвостате ядро і де розміщена кожна з його частин?
6. З яких частин складається сочевицеподібне ядро?
7. Яка з частин сочевицеподібного ядра філогенетично новіша?
8. Що являє собою огорожа?
9. Що являє собою мигдалевидне тіло, де воно розміщене?

10. Що таке стріопалідарна система?

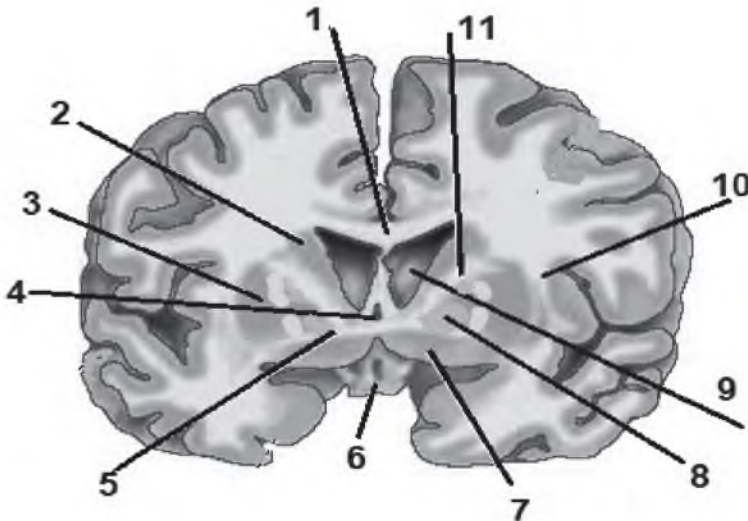
11. Який зв'язок базальних ядер з ядрами середнього мозку?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

1. Позначте на рисунку нюховий мозок.

2. Підпишіть позначені утвори головного мозку:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 55:

1. Після черепно-мозкової травми у хворого 38-ми років відсутнє відчуття нюху і смаку. Які коркові центри кінцевого мозку постраждали?

- A. Uncus
- B. Operculum frontale
- C. Gyrus temporalis superior
- D. Gurus postcentralis
- E. Sul. calcarinus

2. У хворого виявлено пухлину головного мозку в ділянці задньої ніжки внутрішньої капсули (в самому задньому відділі). Які функціональні порушення повинні бути у такого хворого?

- A. Зору та слуху
- B. Нюху
- C. Вольових рухів м'язів тулуба і кінцівок
- D. Вольових рухів м'язів голови та шиї
- E. Пропріоцептивної та екстероцептивної чутливості з протилежного боку

3. Досліджуються рецептори, інформація від яких прямує до кори головного мозку без участі таламусу. Які це рецептори?

- A. Нюхові
- B. Слухові
- C. Смакові
- D. Дотикові
- E. Зорові

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль №11	Анатомія головного мозку
Тема заняття 56	Бічні шлуночки. Біла речовина півкуль великого мозку.
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

При ураженні головного мозку відбуваються тяжкі розлади з втратою чутливості, рухових реакцій тощо. Знаючи топографію, будову відділів головного мозку, студенти зможуть правильно встановити діагноз пацієнту, провести профілактику запальних процесів, травматичних ушкоджень тощо.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Пояснювати залишок якого мозкового міхура є бічні шлуночки.

Знати: - частини бічних шлуночків;

- структури, що утворюють стінки кожної частини бічних шлуночків;
- спайки мозку;
- частини мозолистого тіла;
- передню спайку мозку, де вона розміщена, що з'єднує;
- частини склепіння мозку.

Аналізувати і показати та схемах, муляжах асоціативні волокна.

Назвати та показати комісуральні волокна.

Назвати та показати внутрішню капсулу, її межі, частини.

Назвати та показати провідні шляхи передньої ніжки внутрішньої капсули.

Назвати та показати провідні шляхи коліна внутрішньої капсули.

Назвати та показати провідні шляхи задньої ніжки внутрішньої капсули.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Залишком якого мозкового міхура є бічні шлуночки?

2. З яких частин складається кожен з бічних шлуночків і де кожна з них розміщена?
3. Які структури утворюють стінки кожної частини бічних шлуночків?
4. За допомогою чого і з чим сполучаються бічні шлуночки?
5. Які розрізняють спайки мозку?
6. З яких частин складається мозолисте тіло або велика спайка мозку?
7. Що таке передня спайка мозку, де вона розміщена, що з'єднує?
8. Де розміщена прозора перегородка і з чого вона складається?
9. З яких частин складається склепіння мозку?
10. Де проходять асоціативні волокна?
11. Де проходять комісуральні волокна?
12. Де знаходиться внутрішня капсула, її межі, частини?
13. Назвати та показати провідні шляхи передньої ніжки внутрішньої капсули.
14. Назвати та показати провідні шляхи коліна внутрішньої капсули.
15. Назвати та показати провідні шляхи задньої ніжки внутрішньої капсули.

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

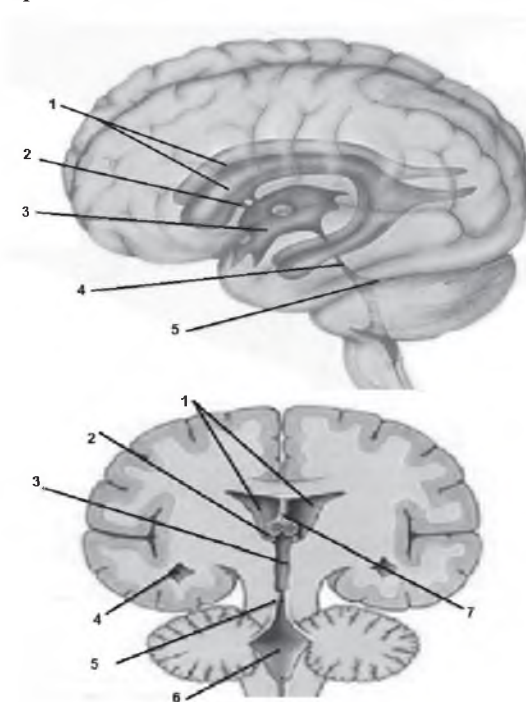

Рис 1. Шлуночки головного мозку. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль №11	Анатомія головного мозку
Тема заняття 57	Рельєф плаща. Локалізація функцій в корі півкуль великого мозку.
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

При ураженні головного мозку відбуваються тяжкі розлади з втратою чутливості, рухових реакцій тощо. Знаючи топографію, будову відділів головного мозку, студенти зможуть правильно встановити діагноз пацієнту, провести профілактику запальних процесів, травматичних ушкоджень тощо.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Вивчити будову кінцевого мозку, частки, полюси та поверхні кінцевого мозку. Проаналізувати межі півкуль великого мозку; межі між частками кінцевого мозку; борозни і звивини лобової, тім'яної, скроневої і потиличної часток.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

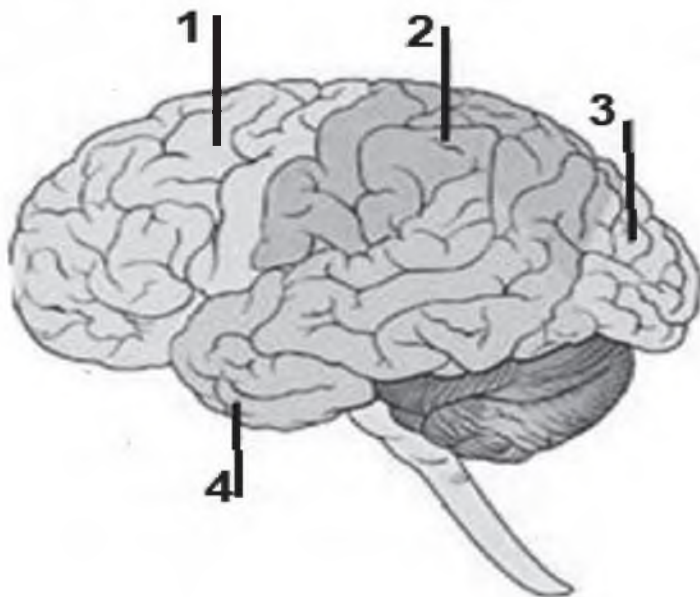
4. Теоретичні питання до заняття

1. Що розділяє півкулі великого мозку?
2. Які поверхні і краї виділяють в півкулях головного мозку?
3. Назвіть складові кожної півкулі великого мозку?
4. Які частки виділяють в кожній півкулі?
5. Яку ділянку півкулі називають п'ятою (прихованою) часткою мозку і де вона розміщена?
6. Що утворює межі між частками мозку?
7. Які звивини знаходяться в межах лобової частки і якими борознами вони відмежовані?

8. Які гілки відходять від бокової борозни (щілини) мозку і на які частини вони ділять нижню лобову звивину?
9. Назвіть і покажіть межі тім'яної частки.
10. Які звивини виділяють в межах тім'яної частки і якими борознами вони відмежовані?
11. Які звивини виділяють в скроневій частці і якими борознами вони відмежовані?
12. На які групи діляться борозни і звивини потиличної частки?
13. Які долі, борозни і звивини виділяють на медіальній поверхні півкуль?

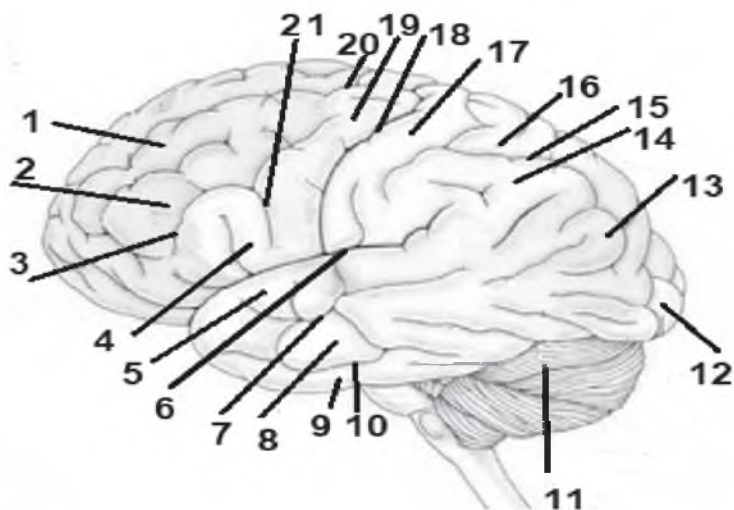
5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Великі півкулі головного мозку. Підписати позначені відділи:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

Рис 1. Великі півкулі головного мозку. Підписати позначені утвори.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.
- 18.
- 19.
- 20.
- 21.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 57:

1. Хворий втратив здатність впізнавати предмети за характерними для них звуками (годинник, колокол, музика). Яка частка мозку ушкоджена?
 - A. lobus temporalis
 - B. lobus occipitalis
 - C. lobus frontalis
 - D. lobus parietalis
 - E. Insula
2. Пошкодження мозку призвело до порушення моторної функції мови. У якому відділі кори відбулося пошкодження?
 - A. Нижня лобна звивина
 - B. Скронева ділянка кори
 - C. Тім'яна ділянка кори
 - D. Потилична ділянка кори
 - E. Передня центральна звивина
3. Хворий після порушення кровопостачання головного мозку втратив здатність до написання букв і цифр. В якій частці мозку виникла патологія?
 - A. lobus frontalis
 - B. lobus occipitalis
 - C. lobus temporalis
 - D. lobus parietalis
 - E. Insula

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль №11	Анатомія головного мозку
Тема заняття 58	Висхідні провідні шляхи ЦНС
Курс	II. скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Знання цього розділу анатомії вкрай необхідні студентам усіх спеціальностей для подальшого навчання, особливо при вивченні неврології та нейрохірургії.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Аналізувати висхідні провідні шляхи головного та спинного мозку, їх будову та топографію.

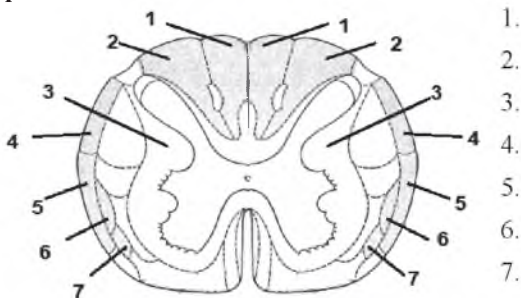
3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Чим є провідні шляхи головного та спинного мозку, їх класифікація?
2. Назвати та показати асоціативні провідні шляхи головного мозку.
3. Назвати та показати основні комісуральні провідні шляхи.
4. Провідні шляхи больової та температурної чутливості від шкіри тулуба.
5. Провідні шляхи больової та температурної чутливості від шкіри обличчя.
6. Провідні шляхи пропріоцептивної чутливості кіркового напрямку.
7. Провідні шляхи тактильної чутливості.
8. Висхідні проекційні шляхи мозочкового напрямку.

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття. Підписати позначені провідні шляхи:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 58:

1. У хворого на інсульт спостерігається порушення заднього відділу задньої ніжки внутрішньої капсули. Які з провідних шляхів там проходять?

- A. Radiatio acustica et radiatio optica
- B. Tr. Corticonuclearis
- C. Tr. Corticospinalis
- D. Tr. Parietopontinae
- E. Tr Occipitopontinae

2. При томографічному обстеженні хворого було встановлено ушкодження lemniscus lateralis мозкового стовбура. Якому з провідних шляхів належить ця структура?

- A. Tr. acusticus
- B. Tr. frontopontinus
- C. Tr. reticulospinalis
- D. Tr. tectospinalis
- E. Tr. Pyramidalis

3. Внаслідок ураження патологічним процесом провідних шляхів спинного мозку у людини порушена больова чутливість шкіри та м'язів. Які шляхи уражені?

- A. Спіноталамічні
- B. Латеральні спінокортикальні
- C. Медіальні спінокортикальні
- D. Передні спіномозочкові
- E. Задні спіномозочкові

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль №11	Анатомія головного мозку
Тема заняття 59	Низхідні провідні шляхи ЦНС
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Еферентні шляхи проводять нервові імпульси від різних центрів головного мозку до рухового і секреторного апаратів. Тому знання цього розділу анатомії вкрай необхідні студентам усіх спеціальностей для подальшого вивчення клінічних дисциплін.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Аналізувати будову низхідних провідних шляхів головного та спинного мозку. Тракувати розподіл еферентних шляхів на пірамідні, які починаються пірамідними клітинами в корі півкуль великого мозку, і екстрапірамідні (позапірамідні або парапірамідні), які проводять еферентні імпульси від базальних ядер.

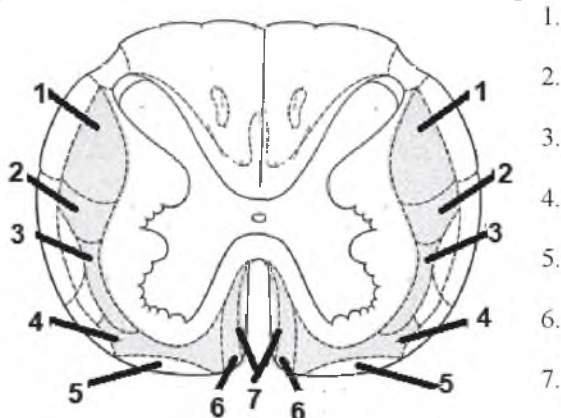
3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Як класифікують низхідні провідні шляхи?
2. Охарактеризуйте кірково - спинномозковий шлях.
3. Охарактеризуйте кірково - ядерний шлях.
4. Що належить до екстрапірамідної системи, її роль в організмі людини?
5. Охарактеризуйте екстрапірамідну нервову систему.
6. Охарактеризуйте текто - спинномозковий шлях.
7. Охарактеризуйте присінково-спинномозковий шлях.
8. Охарактеризуйте сітчасто - спинномозковий шлях.

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття. Підписати позначені провідні шляхи:

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 59:

1. У хворого встановлено параліч м'язів та жувальних м'язів. Гематома знаходиться в коліні внутрішньої капсули. Який провідний шлях ушкоджено?

- A. Tr. cortico-nuclearis
- B. Tr. cortico-spinalis
- C. Tr. cortico-thalamicus
- D. Tr. cortico-fronto-pontinus
- E. Tr. cortico-temporo-parieto-occipito-pontinus

2. Внаслідок інсульту (крововилив в головний мозок) у хворого відсутні вольові рухи м'язів голови і шиї. Обстеження головного мозку за допомогою ЯМР показало, що гематома знаходиться в коліні внутрішньої капсули. Який провідний шлях пошкоджено у хворого?

- A. Tr. cortico-nuclearis
- B. Tr. cortico-spinalis
- C. Tr. cortico-thalamicus
- D. Tr. cortico-fronto-pontinus
- E. Tr. thalamo-corticalis

3. Обстеження головного мозку за допомогою ЯМР показало, що гематома у хворого знаходиться в коліні внутрішньої капсули. Який провідний шлях пошкоджено у хворого?

- A. Tr. cortico-nuclearis
- B. Tr. cortico-fronto-pontinus
- C. Tr. thalamo-corticalis

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль №11	Анатомія головного мозку
Тема заняття 60	Оболони головного і спинного мозку. Утворення і шляхи циркуляції спинномозкової рідини.
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

При ураженні головного мозку відбуваються тяжкі розлади з втратою чутливості, рухових реакцій тощо. Знаючи топографію, будову відділів головного мозку, студенти зможуть правильно встановити діагноз пацієнту, провести профілактику запальних процесів, травматичних ушкоджень.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Вивчити будову твердої оболони головного мозку і її відростків; будову і розміщення пазух твердої оболони головного мозку. Засвоїти особливості будови павутинної та м'якої оболони, цистерни головного мозку. Вивчити як утворюється та циркулює спинномозкова рідина.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

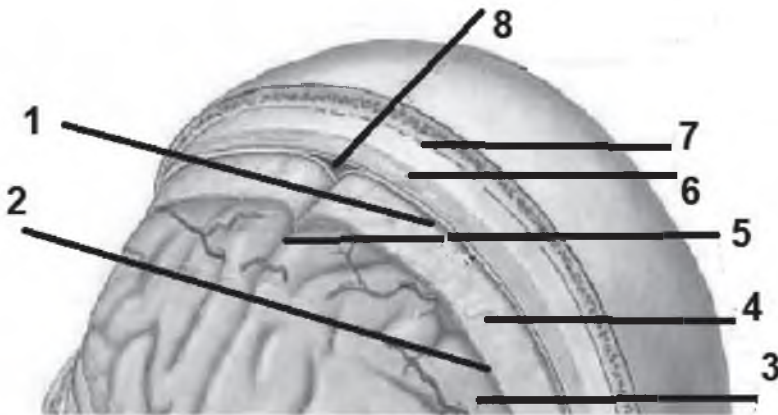
4. Теоретичні питання до заняття

1. Скільки оболонок має головний мозок, як вони називаються і в якій послідовності розміщені?
2. Які відмінності спостерігаються в оболонках спинного мозку?
3. Які простори є між оболонками головного мозку і як вони називаються?
4. Що знаходиться в просторах, обмежених оболонками головного мозку?
5. Чим відрізняється хід судинної оболони від інших оболонок головного мозку?
6. Які структури, похідні судинної оболони, ви знаєте?
7. Які розрізняють відростки твердої оболони головного мозку?
8. Що таке пазухи твердої мозкової оболони?

9. В якій послідовності відбувається відтік крові в синусах твердої мозкової оболони?

11. Яким є сполучення між IV шлуночком і підпаутинним простором?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 60:

1. У хворого травма скеліття черепа. Які синуси можуть бути пошкоджені?
А. Верхній сагітальний
В. Сигмовидний

- C. Верхній кам'янистий
- D. Нижній кам'янистий
- E. Нижній сагітальний

2. У потерпілого є травма м'яких тканин та тім'яних кісток в області стрілоподібного шва, яка супроводжується сильною кровотечею? Яке з утворень вірогідно ушкоджено?

- A. Sinus sagittalis superior
- B. Sinus petrosus superior
- C. Sinus rectus
- D. Sinus sagittalis inferior
- E. Sinus transversus

3. У хворого запалення середнього вуха ускладнилось мастоїдитом. Надалі виникла загроза гнійного тромбозу найближчої венозної пазухи. Якої?

- A. Сигмоподібної
- B. Поперечної
- C. Верхньої сагітальної
- D. Прямої
- E. Нижньої кам'янистої

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль №12	Органи чуття
Тема заняття 61	Анатомія ока та структурних утворів. Провідний шлях зорового аналізатора.
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Орган зору людини - один з найважливіших органів чуття. Понад 80 % інформації про оточуючий світ людина отримує завдяки органу зору. Завдяки його функціям ми сприймаємо світло, кольори, орієнтуємося у просторі. Знання цього розділу анатомії вкрай необхідні студентам усіх спеціальностей для подальшого вивчення клінічних дисциплін.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Пояснити будову органа зору, вивчити допоміжний апарат ока, схематично зобразити провідний шлях зорового аналізатора.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. Назвіть складові частини зорового аналізатора.
2. Чим представлена капсула очного яблука?
3. Яка будова та функція оболонок очного яблука?
4. Назвіть складові частини судинної оболонки очного яблука та їх функції.
5. Які особливості будови внутрішньої оболонки очного яблука?
6. Які структури утворюють внутрішнє ядро очного яблука?
7. Яка будова камер очного яблука, утворення та циркуляція внутрішньоочної рідини?
8. Що належить до допоміжного апарату ока?

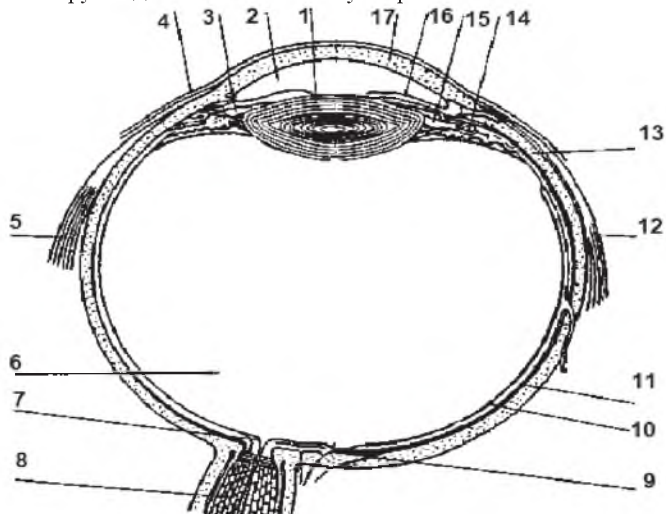
9. Де розташовані кіркові та підкоркові центри органа зору?

10. Охарактеризуйте провідний шлях органа зору.

11. Дайте визначення поняттям "короткозорість", "далекозорість". Якими методами можливо корегувати ці порушення зору?

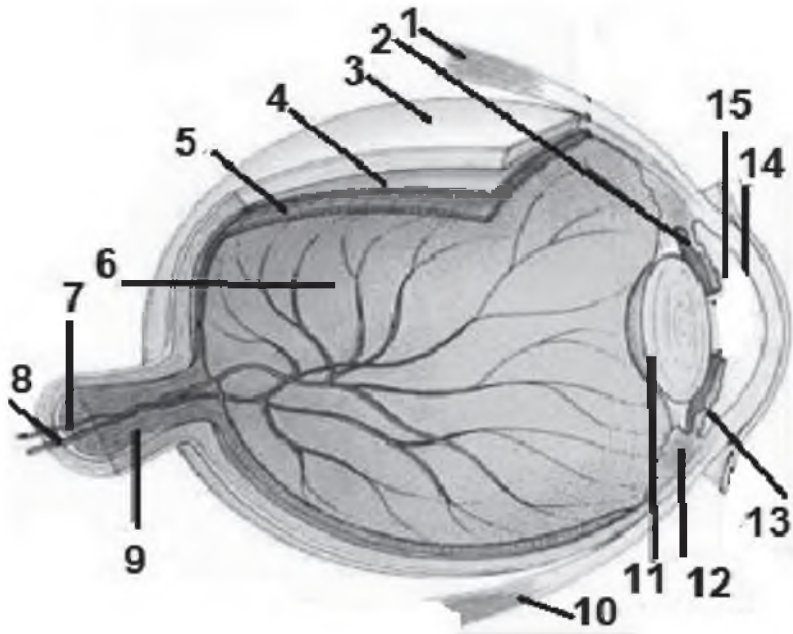
5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Орган зору. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.
- 16.
- 17.

Рис 2. Орган зору. Підписати позначені утвори:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.
- 15.

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 61:

1. Хворий 28 років на виробництві отримав хімічний опік обличчя і рідина потрапила в око. Хворий втратив зір. Яка структура очного яблука ушкоджена внаслідок хімічного опіку?

- A. Рогівка
- B. Кришталик
- C. Склисте тіло
- D. Сітківка
- E. Райдужка

2. Хвора звернулася до лікаря зі скаргами на втрату можливості розрізняти кольори. Після огляду сітківки ока виявлено враження структур, що відповідають за цей вид чутливості. Що це за структури?

- A. Колбочки
- B. Палочки
- C. Біполярні нейрони
- D. Мультиполярні нейрони
- E. Гангліозні нейрони

3. Хворий скаржиться на біль очних яблук. При огляді знайдено підвищення внутрішнього очного тиску. Порушення відтоку якої рідини, спровокувало даний стан?

- A. Водянистої вологи
- B. Перилімфи
- C. Сльози
- D. Лімфи
- E. Ендолімфи

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття.
Змістовний модуль №12	Органи чуття
Тема заняття 62	Анатомія вуха. Провідні шляхи слуху та рівноваги.
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

Завдяки органам чуття (*organa sensuum*) нервова система отримує подразнення із зовнішнього середовища та від власних органів тіла і сприймає їх у вигляді відчуттів. Орган слуху належить до найскладніших органів чуття. Знання цього розділу анатомії необхідні для студентів при подальшому вивченні оториноларингології, пропедевтики внутрішніх хвороб тощо.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Охарактеризувати орган слуху та рівноваги, аналізувати складові частини органа слуху, будову зовнішнього, середнього та внутрішнього вуха, скласти схему провідного шляху слухового аналізатора.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

Проводиться робота з кістковими та вологими препаратами, муляжами, анатомічними комп'ютерними 3-D програмами.

4. Теоретичні питання до заняття

1. На які частини поділяють орган слуху?
2. З яких частин складається зовнішнє вухо?
3. Які утвори належать до звукосприймальної та до звукопровідної системи?
4. Яка будова зовнішнього слухового проходу?
5. Що являє собою барабанна порожнина?
6. Які стінки має барабанна порожнина?
7. Яка будова та функція слухової труби?
8. Яка будова внутрішнього вуха?
9. Де розташовані кіркові та підкіркові центри слуху та рівноваги?
10. Яка будова провідного шляху органа слуху та рівноваги?

5. Завдання для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття:

Рис 1. Орган слуху. Підписати позначені утвори:

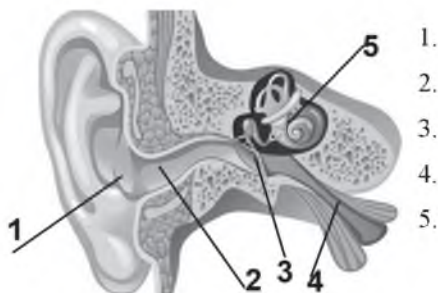
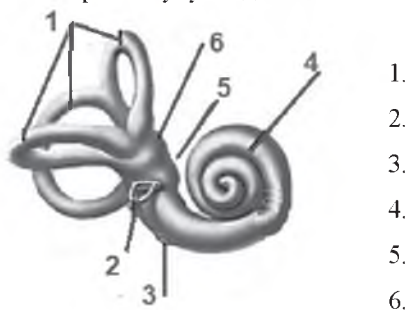

Рис 2. Орган слуху. Підписати позначені утвори:

6. Завдання для підготовки до ліцензованого іспиту «Крок-1» зі спеціальності «Стоматологія» до практичного заняття 62:

1. Дитина поступила в лор-відділення клінічної лікарні з діагнозом: гнійне запалення середнього вуха. Захворювання почалось з запалення носоглотки. Встановлено, що інфекція потрапила в барабанну порожнину через слухову трубу, яка лежить в:

- A. canalis musculotubarius.
- B. canaliculus tympanicus.
- C. canalis caroticus.
- D. canaliculus chordae tympani.
- E. canaliculi carotici tympanici.

2. Хворий звернувся до лікарні із скаргами на шум та больові відчуття в вусі. Об'єктивно: у хворого гостре респіраторне захворювання, риніт. Крізь який отвір глотки інфекція потрапила до барабанної порожнини та викликала її запалення?

- A. Глотковий отвір слухової труби

- В. Барабанний отвір слухової труби
- С. Хоани
- Д. Зів
- Е. Вхід до гортані

3. Запалення барабанної порожнини (гнійний отит) у хворого ускладнилося запалення комірок соскоподібного відростка. Через яку стінку барабанної порожнини проникнув гній до комірок?

- А. Задню
- В. Передню
- С. Медіальну
- Д. Латеральну
- Е. Верхню

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття
Тема заняття 63	Узагальнення та практичні навички навчального матеріалу модуля №2
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

На основі отриманих знань із спланхнології та анатомії центральної нервової системи і органів чуття на занятті слід перевірити у кожного студента рівень практичної підготовки з вказаних розділів предмету.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Перевірити у кожного студента рівень засвоєння практичних навичок із спланхнології та анатомії центральної нервової системи і органів чуття людини.

3. Практичні роботи, які виконуються на занятті

На скелеті, вологих анатомічних препаратах, муляжах, на ізолюваних препаратах продемонструвати всі анатомічні утвори, назвати їх українською та латинською мовами.

4. Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю 2

подано у силабусі, сторінки 29-30.

Навчальна дисципліна	Анатомія людини
Модуль 2	Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття
Тема заняття 63	Підсумковий модульний контроль
Курс	II, скорочений нормативний термін навчання
Факультет	Стоматологічний

1. Актуальність теми

На основі отриманих знань із спланхнології та анатомії центральної нервової системи і органів чуття на занятті слід перевірити у кожного студента рівень підготовки з вказаних розділів предмету.

2. Конкретні цілі практичного заняття

Перевірити у кожного студента рівень засвоєння навчального матеріалу із спланхнології та анатомії центральної нервової системи і органів чуття людини.

3. Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю 2

подано у силабусі, сторінки 24-29.

Навчальне видання

**Білаш С.М., Проніна О.М., Коптев М.М.,
Пирог-Заказникова А.В., Коваль Я.В.**

Спланхнологія. Центральна нервова система і органи чуття

**Навчально-методичний посібник
із дисципліни «Анатомія людини»
для студентів II курсу стоматологічного факультету
із нормативним терміном навчання**

Технічний редактор – І.В.Яременко
Комп'ютерна верстка – Р.О.Рева

Підписано до друку 26.11.2020
Формат 60 × 90 / 16 Зам. № 1988
Папір офсетний. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 6,0

Наклад 300 прим.

Виготівник: ФОП-Мирон І.А.
м.Полтава, с.Горбанівка, вул.Київська, 25
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої
продукції,
ПЛ № 33 від 29.11.2010 р.